ZERO WASTE EUROPE

Стан Zero Waste Міст 2020

Зміст

Вступ 3

Що таке Zero Waste Місто? 4

Як стати Zero Waste Містом? 6

Історія Програми «Zero Waste Міста» 7

Як усе виглядає сьогодні 9

Програма «Zero Waste Міста» у 2020 році 10

Основи Zero Waste Міст 11

Проблеми та бар’єри на шляху до швидкого прогресу 12

Zero Waste Міста — глобальний рух 14

Фокус країн 15

- Італія 16
- Словенія 20
- Румунія 22
- Іспанія 24
- Хорватія 25
- Німеччина 27
- Болгарія 29
- Сполучене Королівство 31
- Україна 32
- Угорщина 33

Найкращі практики Zero Waste 34

- Автомати самообслуговування, Словенія 35
- Сімейний челендж Zero Waste, Капаннорі 36
- Багаторазові підгузки, проєкт «Lavanda» 37
- Громадське компостування у Понтеведрі, Іспанія 39
- Закон про відходи та забруднення землі, Балеарські острови 40
- Заборони на рівні міста щодо пластику одноразового використання 41

Що далі? 42

- Сертифікація Zero Waste Міст 43
- Mission Zero Academy (MiZA) 44
- Тренди майбутнього 45

Висновки 46

Вступ

Есра Тат, заступниця директора громадської організації Zero Waste Europe

Це перший в історії звіт про Zero Waste Міста в Європі. Ласкаво просимо!

Упродовж останніх 10-15 років усвідомлення важливості зменшення відходів значно зросло. Зі зростанням кількості та серйозності криз на нашій планеті також неймовірно підвищується й усвідомлення того, як можна застосовувати підхід zero waste на місцевому рівні, а також готовність відповідальних за прийняття рішень осіб застосовувати цю політику у своїх громадах.

Наразі численні міста і містечка по всій Європі продовжують упроваджувати амбіційні стратегії та політики, які запобігають виникненню відходів. Формуючи інноваційні партнерські відносини між громадянами, органами державної влади, бізнесом та іншими сторонами, ці громади прокладають шлях до циркулярної економіки для решти Європи.

Створений Програмою «Zero Waste Міста» у межах діяльності мережі Zero Waste Europe, наш звіт покликаний відзначити такі новаторські zero waste громади. Це визнання лідерів і громад,які усвідомили серйозність кризи, з якою ми стикаємось, і почали діяти у відповідь на неї. Цей рух почався у 2007 році, коли в містечку Капаннорі (Італія) було створено першу zero waste громаду. Розмаїття та кількість zero waste громад у Європі свідчить, що це підхід, який може бути успішно застосований у різноманітних контекстах Хоча Програма Zero Waste Міста налічує майже 400 громад, які дотримуються нашого бачення щодо відсутності відходів, існує кілька гарних практик, які стосуються розв'язання певних проблем або програм, що відбуваються за межами наших громад, але в межах нашої програми, що також буде висвітлено в цьому звіті.

Крім того, цей звіт демонструє, як саме ці громади розробляли та реалізовували амбіційні місцеві стратегії та політику відсутності відходів. Ми використовуємо терміни «міста» і «громади» як взаємозамінні у своїй роботі та в цьому звіті, оскільки співпрацюємо з громадами будь-якого розміру, від невеличких селищ до мегаполісів. Сподіваємось, що цей звіт надихне інших приєднатися та розпочати впровадження власного руху zero waste. Разом з Mission Zero Academy ми створюємо європейський консультаційний центр з питань концепції «нуль відходів», призначений для підтримки будь-якої громади, яка захоче покращити свій спосіб зменшення та управління відходами. Разом із нашими членами та партнерами Zero Waste Europe прагне стати рушієм переходу Європи до сталого майбутнього. Zero Waste Міста є механізмом досягнення цієї мети, і ми сподіваємось, що цей звіт вас не лише зацікавить, а й спонукатиме до дій.

Зростання Zero Waste Міст лежить в основі нашої роботи як організації. Незалежно від того, чи основна увага приділяється запобіганню утворення пластикових відходів, боротьбі зі шкідливими методами утилізації, чи підтримці систем повторного використання, впровадження вже розпочинається і може мати найбільший вплив на місцевому рівні. По всій Європі громади активізували свою діяльність і взяли на себе зобов'язання грати провідну роль у запобіганні втраті ресурсів та допомагати будувати місцеву поновлювальну економіку. Цей звіт — історія таких громад. Визнання лідерів, які проявили себе, і тих, що стояли за лаштунками і підштовхнули нас до розвитку.

Ми знаємо, що ці історії мають силу змінити світ.

Це історія про Zero Waste Міста. Про те, які вони, які люди стоять за ними і який шлях вони показують до кращого майбутнього.

Сподіваємося, вам сподобається.

Що таке Zero Waste Місто?

Zero Waste Міста — це програма громадської організації Zero Waste Europe, що покликана допомогти містам і громадам перейти до стану «нуль марнування ресурсів» (нуль відходів, або англ. — zero waste). Вона об'єднує знання експертів зі всієї Європи для місцевих зацікавлених сторін, щоб упровадити найкращі практики, а також допомагає громадам, які бажають реалізувати стратегію zero waste. Програма упроваджується Zero Waste Europe у Брюсселі спільно з членами організації по всій Європі.

Метою програми є пришвидшення переходу до zero waste на рівні міста, шляхом підтримки громад будь-якого розміру та будь-якого рівня.
Ми прагнемо забезпечити сміливе впровадження новітнього законодавства ЄС і стратегій zero waste, заснованих на моделях, які враховують інтереси громадян, що призводять до суттєвого зменшення утворення відходів та збільшення роздільного збору та перероблення, і які загалом покращують якість життя громадян. Програма включає лідерів руху, а також міста, які перебувають лише на початку свого шляху, але взяли на себе непохитне зобов'язання систематично рухатись до zero waste.
Ми використовуємо терміни «міста» і «громади» як взаємозамінні у своїй роботі, оскільки співпрацюємо з громадами різних розмірів, від невеличких селищ до мегаполісів.

Підхід zero waste є доцільним саме для громад, оскільки саме вони найчастіше мають повноваження щодо управління відходами в Європі. Основна увага приділяється постійним зусиллям місцевих органів влади поступово припинити утворення відходів не шляхом їх спалювання або захоронення на полігонах, а шляхом створення та впровадження систем, які запобігають утворенню відходів.
У центрі нашої уваги — лише скорочення твердих побутових відходів (ТПВ), що включає побутові відходи та відходи, подібні за своєю природою та складом до побутових відходів. Наразі ми фокусуємося лише на походженні, складі, сортуванні та переробці ТПВ.

Усі наші Zero Waste Міста мають одну головну особливість: бажання продовжувати вдосконалювати й оптимізувати свої стратегії зменшення відходів. Незалежно від того, сортує місто відходи на рівні 7% чи 70%, завжди є можливість для вдосконалення, і саме це бажання лежить в основі нашого підходу. Основа Zero Waste Міст — це ефективна система управління сортування в кожному окремому домогосподарстві, яка дозволяє збирати високоякісні матеріали, що підлягають вторинній переробці, зокрема — і на цьому варто наголосити — органічні речовини. Проте такі міста виходять за рамки просто перероблення, створюючи та підтримуючи системи, які запобігають появі відходів. Приймаються політики, які надають пріоритет повторному використанню (наприклад, системи прання для тканинних підгузків), при цьому громади можуть встановлювати правову та нормативну базу для розвитку бізнес-рішень, як-от система поворотної тари чи магазини без упаковки.

Крім того, ключовою особливістю наших Zero Waste Міст є те, що вони зобов'язуються працювати над поступовим припиненням використання застарілих пристроїв поводження з залишковими відходами, які не дозволяють постійно вдосконалювати показники запобігання та перероблення відходів. Програми Zero Waste у довгостроковій перспективі приймають лише засоби поводження з залишковими відходами, які:

i. Значно збільшують відновлення вторинної сировини;

ii. Можуть поступово перетворюватися на платформу перероблення; та

iii. Уникають будь-якого термічного оброблення, що вважається «руйнівним знищенням» і втратою ресурсів.

Регіони, з якими ми працюємо, визнають екологічну шкоду багатьох методів утилізації та зобов’язуються не поновлювати та не розширювати наявний потенціал таких технологій, які, як було доведено, закріплюють практику утворення відходів і суперечать необхідній меті вуглецевої нейтральності. Наприклад, коли громада укладає договір зі сміттєспалювальним заводом, виникає потреба постійного потоку відходів, щоб сміттєспалювальний завод працював або отримував прибуток, якщо він приватний. За таких обставин громада не має стимулу зменшувати обсяги відходів, які генерують її мешканці, через фінансовий або юридичний тиск, пов'язаний із договірними зобов’язаннями зі спалювальним заводом.
Найбільш успішні стратегії zero waste — це коли громада має достатньо гнучку систему для впровадження нових та адаптації наявних стратегій щодо подальшого зменшення відходів. Найчастіше цієї гнучкості можна досягти, коли громада не має довгострокового договору з підприємством у сфері поводження із залишковими відходами, яким є сміттєспалювальний завод.

Дізнайтеся більше про те, як ефективно побудувати стратегію переходу до інших технологій утилізації залишкових відходів.

Однією з ключових особливостей гнучкої системи є її децентралізація. Завдяки децентралізованій інфраструктурі система формується таким чином, щоб відповідати певній ситуації, а не єдиному підходу для всіх ситуацій, і може бути гнучкою.
Такі заходи, як децентралізоване компостування, дозволять знайти кілька рішень для кожного контексту. Наприклад, домашнє компостування, громадські компостувальні майданчики та компостувальні заводи можуть співіснувати та, завдяки різноманіттю доступних варіантів, забезпечити стійкість у разі надзвичайної ситуації.

Щороку тиск на міста посилюється, оскільки все більше людей селиться в них. Наприклад, 72% людей у ЄС зараз мешкають у містах і передмістях; а частка міського населення продовжує зростати і може досягти 80% у 2021 році. Завдання, що постають перед містами та громадами, дуже різняться, але є дуже важливими — від забезпечення стійких запасів продовольства до забезпечення достатніх можливостей працевлаштування та навчання — те, що лише посилилося цього року внаслідок пандемії COVID-19.

Підхід Zero Waste Міст пропонує позитивний, орієнтований на громаду план для міст, які бажають ставити стійкість на перше місце у своїх планах, а рамки, що використовуються громадами, можуть бути адаптовані до конкретного місцевого контексту. Зі свого боку це надає містам і громадам низку можливостей трансформувати свої відносини з природою, перемикаючи фокус уваги з відходів на управління ресурсами. Переводячи процес прийняття рішень на місцевий рівень, скорочуючи ланцюги постачання, створюючи основу для процвітання місцевого бізнесу та постійно оцінюючи дані, щоб визначити шляхи оптимізації системи й економії витрат, сучасні Zero Waste Міста сприяють підвищенню стійкості на місцевому рівні та показують шлях іншим, що зрештою призведе до переходу Європи до циркулярної економіки.

Все частіше стратегії zero waste пропонуються централізовано в рамках ширшого порядку денного міста щодо клімату та декарбонізації. Прийняття стратегії zero waste допомагає зменшити шкідливі викиди парникових газів кількома способами. Наприклад, якщо громада захоронює або спалює менше відходів, це одразу зменшує викиди шкідливих для навколишнього середовища газів і хімічних речовин. Навіть незначні фактори можуть мати великий вплив:наприклад, зменшення кількості спаленого пластику завдяки впровадженню ефективних профілактичних заходів або зменшення обсягів органічних матеріалів, що відправляються на звалище як наслідок якісної системи сортування, може суттєво зменшити викиди парникових газів у регіоні. У довгостроковій перспективі ті економіки, які мають більш циркулярний характер, запобігають величезним обсягам викидів парникових газів, завдяки скороченню енергії, що необхідна для видобутку, виробництва та споживання продукції.

Хочете дізнатись більше про те, що таке Zero Waste Місто і з чого можна розпочати? Ознайомтесь із нашим Генеральним планом Zero Waste, першим кроком для будь-якого зацікавленого міста чи громади, що хоче розпочати свій шлях без відходів

Zero Waste Europe випустила серію блог-матеріалів, де пояснюються взаємозв’язки між відсутністю відходів і зменшенням наслідків зміни клімату: No Time To Waste.

Як стати Zero Waste Містом?

Від моменту запровадження нашої програми заохочення, Zero Waste Міста офіційно погодились на низку зобов'язань, які лежать в основі нашого бачення та створюють підґрунтя для успішної стратегії zero waste. Успіх нашої моделі базується на тому, що локальні експерти оцінюють і контролюють ці громади, гарантуючи, що вони виконують свої зобов’язання, а також підтримують розробку та впровадження ефективних місцевих стратегій. Мережа Zero Waste Europe працює, щоб відзначати найкращі практики та досягнення, демонструючи необхідні кроки, яким інші громади в Європі можуть слідувати та відтворювати, а також щоб підкреслити переваги цих стратегій.

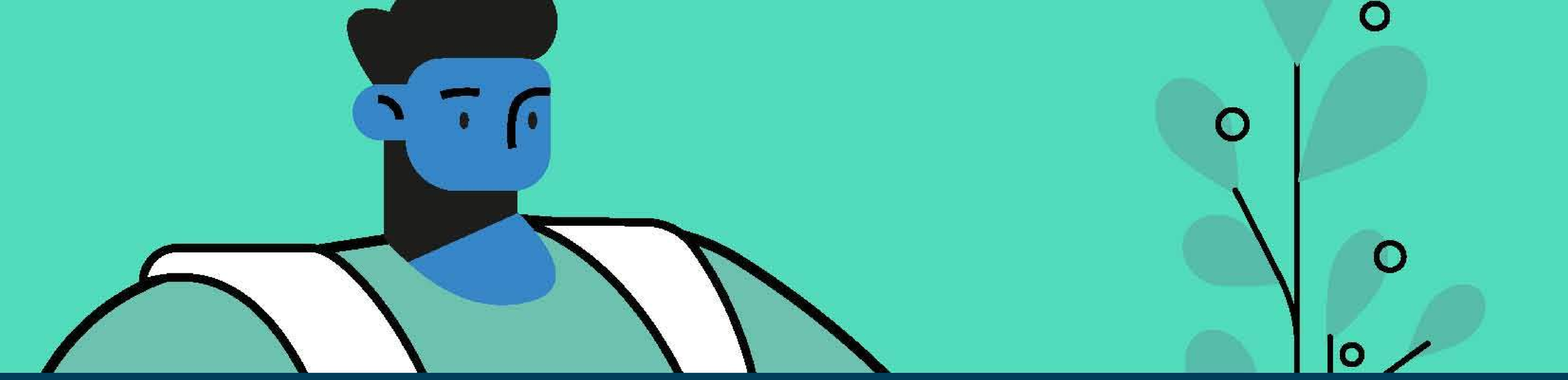
Завантажити зобов’язання Zero Waste Міст, які ми використовували для всіх нинішніх громад-учасниць Програми.

Зростання кількості zero waste міст і розширення поняття «нуль відходів» відбувалося швидко та захопливо в останні роки. Однак це зростання обізнаності та підтримки підходу спричинює низку нових викликів.

Ми дедалі частіше бачимо, що «нуль відходів» визначається компаніями й урядами як щось таке, чим воно не є — просто перероблення, прибирання сміття або відсутність відходів на звалищах. Існує потреба захищати та просувати справжнє розуміння zero waste — цілісного підходу, орієнтованого на громаду, який фокусується на створенні систем, які насамперед не утворюють відходів і значною мірою сприяють створенню робочих місць та посиленню соціальної інтеграції.

Ось чому ми розробляємо Сертифікацію Zero Waste Міст. Спираючись на попередній успіх цього руху, ми створюємо елітну сертифікацію, яка відповідає стандартам для громад, щоб досягти його при розробці та впровадженні їхніх стратегій zero waste. За підтримки Mission Zero Academy, що працює на базі Zero Waste Europe як експертного центру з питань сталого управління ресурсами, Сертифікація Zero Waste Міст допоможе спрямовувати та підтримувати громади у розробці більш ефективних, керованих даними місцевих стратегій.

Додаткову інформацію про сертифікацію можна знайти наприкінці цього звіту.

Історія Програми «Zero Waste Міста»

У 2007 році невеликий, але рішучий громадський рух на чолі з учителем початкових класів Россано Ерколіні (нині президентом Zero Waste Europe та Zero Waste Italy) зупинив будівництво місцевого сміттєспалювального заводу і переконав їхній уряд взяти на себе до 2020 року зобов'язання не відправляти на полігон жодних відходів. Це відбулося у Капаннорі, містечку з 40 000 жителів у Північній Італії, там зародився рух Zero Waste Міста в Європі, який продовжує бути прикладом, чемпіоном серед Zero Waste Міст. У 2013 році Россано був відзначений Екологічною премією Голдмана, яка вважається «Зеленою Нобелівською премією» за внесок у рух Zero Waste в Італії.

Читайте більше про початок zero waste у Капаннорі та про вплив, який він продовжує мати.

Організації та активісти з усієї Європи почали регулярно зустрічатися та співпрацювати у 2011 році, а до 2014 року Zero Waste Europe була створена як організація для координації стратегії руху континенту до циркулярної економіки. Протягом цього часу дедалі більше громад в Італії та Іспанії почали йти слідами Капаннорі, зобов'язуючись перейти на zero waste та реалізуючи власну амбіційну місцеву політику.

2014 рік став важливим роком, оскільки Любляна стала першою європейською столицею, що сповідує zero waste. Любляна приєдналася до кількох інших міст по всій Словенії, які вже прийняли стратегію zero waste, створивши національну мережу, яка відтоді продовжує збільшуватись. Збільшення кількості громад Словенії, які прийняли стратегію zero waste, в поєднанні з чітким національним законодавством та важливою гнучкістю в системі поводження з відходами через низьку залежність від спалювання, призвело до того, що Словенія нині має один з найвищих показників перероблення в ЄС.

У 2015 році Європейська Комісія прийняла свій перший План дій щодо циркулярної економіки, і це стало значною подією, яка продемонструвала важливість zero waste, офіційно визнаною органами, які приймають рішення в Брюсселі. План пішов далі, ніж будь-яке попереднє законодавство, адже в його рамках розглянули проблему відходів та матеріалів на основі підходу до всього життєвого циклу, інтегрувавши ключові дії для подолання надмірного споживання та посприявши стійкому економічному зростанню. Це був важливий крок, але він сягнув недостатньо далеко, що було визнано під час оголошення Європейською Комісією у 2020 році другого Плану дій із циркулярної економіки на найближчі роки, в якому було наголошено на нагальності трансформації нашого поводження із ресурсами.

Протягом другої половини десятиліття рух Zero Waste Міст продовжував розширюватися в таких країнах як Італія та Словенія, тоді як громади-новатори застосовували подібну політику в Румунії та в Хорватії. Місцеві zero waste стратегії були прийняті в сільських та міських умовах в обох країнах, що одразу ж призвело до успішних результатів щодо зменшення залишкових відходів, збільшення перероблення та підвищення обізнаності щодо запобігання виникненню відходів у цілому.

У 2018 році Європейський Союз зробив важливий крок на шляху створення законодавчих засад для створення циркулярної економіки в Європі, прийнявши низку поправок до свого пакета законодавства, що стосується відходів. Переглянута законодавча база щодо відходів офіційно набула чинності в липні 2018 року, встановивши чіткі цілі щодо скорочення відходів та встановивши план дій щодо поводження з відходами та їх перероблення протягом наступних 15 років.

Ключові елементи переглянутої пропозиції щодо відходів:

- Загальна мета ЄС щодо перероблення 65% твердих побутових відходів до 2035 року.
- Загальна мета ЄС щодо перероблення 70% відходів до 2030 року.
- Мета перероблення конкретних пакувальних матеріалів:
    - Папір і картон: 85%;
    - Чорні метали: 80%;
    - Алюміній: 60%;
    - Скло: 75%;
    - Пластик: 5%;
    - Деревина: 30%.
- Обов’язкова ціль — зменшити полігон максимум до 10% твердих побутових відходів до 2035 року.
- Зобов'язання щодо збору поширюються на небезпечні побутові відходи (до кінця 2022 р.), біовідходи (до кінця 2023 р.), текстиль (до кінця 2025 р.).
- Мінімальні вимоги до схем розширеної відповідальності виробників для покращення управління та економічної ефективності.
- Посилення цілей з попередження, зокрема, вимагати від держав вжити конкретних заходів щодо боротьби з харчовими відходами та морським сміттям як внесок у досягнення зобов'язань ЄС щодо ЦСР ООН.

У 2019 році до програми долучилися дві нові країни, та перші Zero Waste Міста оголошено в Німеччині та Болгарії. Ці новаторські рішення, прийняті містами у двох дуже різних контекстах — Кіль у Північній Німеччині та Свіленград у Південній Болгарії, демонструють як привабливість zero waste, так і те, що цей підхід може бути успішно застосований у різноманітних громадах. Кіль оголосив про свою прихильність, прийнявши найостаннішу європейську конференцію Zero Waste Міста, і з того часу розробляє надійну стратегію zero waste для реалізації своїх цілей протягом наступних 15 років.

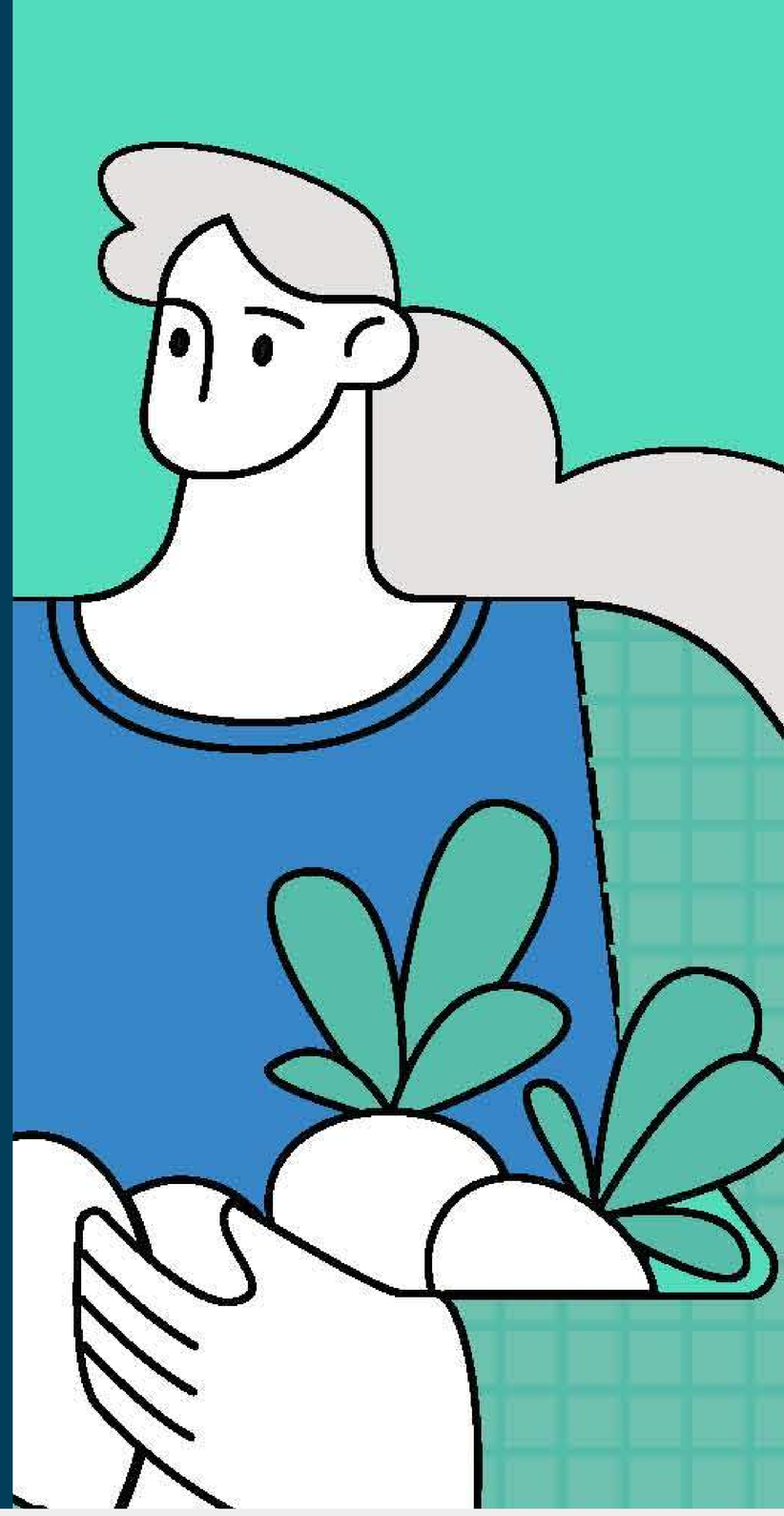
Крім того, 2019 рік ознаменувався прийняттям Європейським Союзом знакового законодавства щодо припинення надходження пластику в наше довкілля та океани. Директива про пластик для одноразового використання, яка є ключовим компонентом Європейської стратегії з пластику у циркулярній економіці (2018), спрямована на запобігання та боротьбу з пластиковими відходами, шляхом поступової відмови від непотрібного пластику для одноразового використання, запровадження економічних стимулів для зменшення споживання, а також спрямована допомогти перейти на багаторазові системи та встановити високі показники сортування та розширення схем відповідальності виробників (РВВ). Однак дослідження, проведене рухом «Break Free From Plastic» (BFFP, «Звільнися від пластику»,) у липні 2020 року, показало, що до цього часу лише кілька країн вжили заходи щодо інтеграції Директиви; в той час, як у багатьох країнах процес інтеграції ще не розпочався та/або існує мало інформації про цей процес.

Читати більше про Директиву про пластик одноразового використання, яка містить вказівки щодо того, що можуть прийняти особи, відповідальні за прийняття рішень на національному рівні для реалізації заходів, визначених ЄС.

Для місцевих урядів ми також розробили короткий опис політики, яка може бути реалізована на міському рівні, що може відіграти велику роль у допомозі національному уряду в досягненні цілей Директиви.

Як усе виглядає сьогодні

У 2018 році, останньому році, за який існує офіційна статистика ЄС на момент написання цього звіту, утворилося 492 кг твердих побутових відходів на душу населення. Це лише незначне зменшення у порівнянні з 2005 роком, коли середня кількість становила 515 кг, а якщо дивитись на останні десять років, то це навіть можна назвати стагнацією. Кількість перероблених відходів (перероблення матеріалів та компостування) зросла з 37 мільйонів тонн (87 кг на душу населення) у 1995 році до 104 мільйонів тонн (233 кг на душу населення) у 2018 році із середньорічною нормою 4,2%. Загальна частка перероблених твердих побутових відходів за цей проміжок часу зросла з 19% до 47%.

Однак, це ще не вся історія.

Хоча за цей період перероблення та компостування зросли, проте кількість відходів, які направляються на спалювання, зросла за ці 13 років на 285 кг на душу населення. Обсяги видобутих і вироблених природних ресурсів, що підживлюють моделі нашого теперішнього надмірного споживання в Європі, продовжують суттєво зростати. Враховуючи шкоду, яку це завдає нашим системам біорізноманіття, та подальші шкідливі викиди парникових газів (ПГ), які виникають протягом усього життєвого циклу матеріалу, потреба у повторному використанні, ремонті та переробленні (а не утилізації) стає дедалі більш очевидною.

2020 рік ознаменувався важливим моментом у плані поводження з відходами в ЄС зі своїм першим крайнім терміном для держав-членів досягнення цілей перероблення, зазначених у зміненій Рамковій директиві про відходи 2018 року. На момент написання звітубільш ніж половина держав не імплементували Директиву про відходи у своє національне законодавство, а також не зробили ані кроку в напрямі досягнення встановленої мети, яка полягала в переробленні 50% відходів до 2020 року.

Крім того, стає дедалі актуальнішим спрямування фокусу на вищу ступінь ієрархії відходів за допомогою амбіційних заходів щодо запобігання відходам. Хоч це й розглядається як пріоритет, проте законодавство ЄС містить дуже мало зобов'язань перед державами щодо зменшення кількості утворених відходів. Директива про пластик для одноразового використання прокладає шлях поступової відмови від певної кількості предметів, але, в рамках передбаченої законодавчої бази, ЄС, безумовно, не виправдовує сподівань, які він створив завдяки своєму пакету циркулярної економіки.

Зрозуміло, що для досягнення цілей, поставлених ЄС, які були розроблені як ключовий інструмент для спрямування держав на циркулярну економіку, необхідні термінові та змістовні дії у всій Європі.

Дані та докази, які ми бачимо в громадах у рамках нашої програми, містять кілька прикладів того, як досягти й перевищити мінімальні вимоги, встановлені ЄС, шляхом демонстрації шляху, яким повинні йти інші, під час переходу Європи до циркулярної економіки.

Читайте про останні оновлення ключового законодавства ЄС щодо відходів: що це означає для місцевих урядів та як Zero Waste Міста часто перевищують необхідні цілі.

Читайте про рекомендації Zero Waste Europe щодо інтегрованої системи попередження відходів у ЄС.

Коли й що: Графік упровадження нових заходів та цілей перероблення.

Програма «Zero Waste Міста» у 2020 році

Наразі існує трохи менш як 400 європейських громад, які взяли на себе зобов'язання бути Zero Waste Містом у рамках програми Zero Waste Europe. Переважна більшість цих громад розташована в Італії, де успіх руху zero waste можна коротко підсумувати у 2 основних пунктах:

Перший — це успіх Zero Waste Italy. Робота Zero Waste Italy, очолювана президентом та лауреатом екологічної премії ГолдманаРоссано Ерколіні, надихнула величезну кількість громад по всій країні, які тепер упроваджують деякі найкращі в Європі системи поводження з відходами, за підтримки мережі волонтерів, які надають підтримку на місці.

Другий аспект, який є ключовим визначальним елементом більшості Zero Waste Міст, полягає в тому, що багато італійських громад змогли реалізувати амбіційні стратегії zero waste, оскільки не були обмежені довгостроковим контрактом на спалювання відходів. Не маючи договірних зобов’язань постійно утворювати відходи, щоб ці види технологій могли підтримувати фінансову стійкість, громади могли вільно приймати ефективні стратегії сортування, перероблення та профілактики, які були розроблені спільно з місцевою громадою. Успіх Zero Waste Italy обумовлений першим в історії Центром досліджень Zero Waste в Капаннорі, який координує зусилля та новаторські дослідження в межах місцевості та по всій країні.

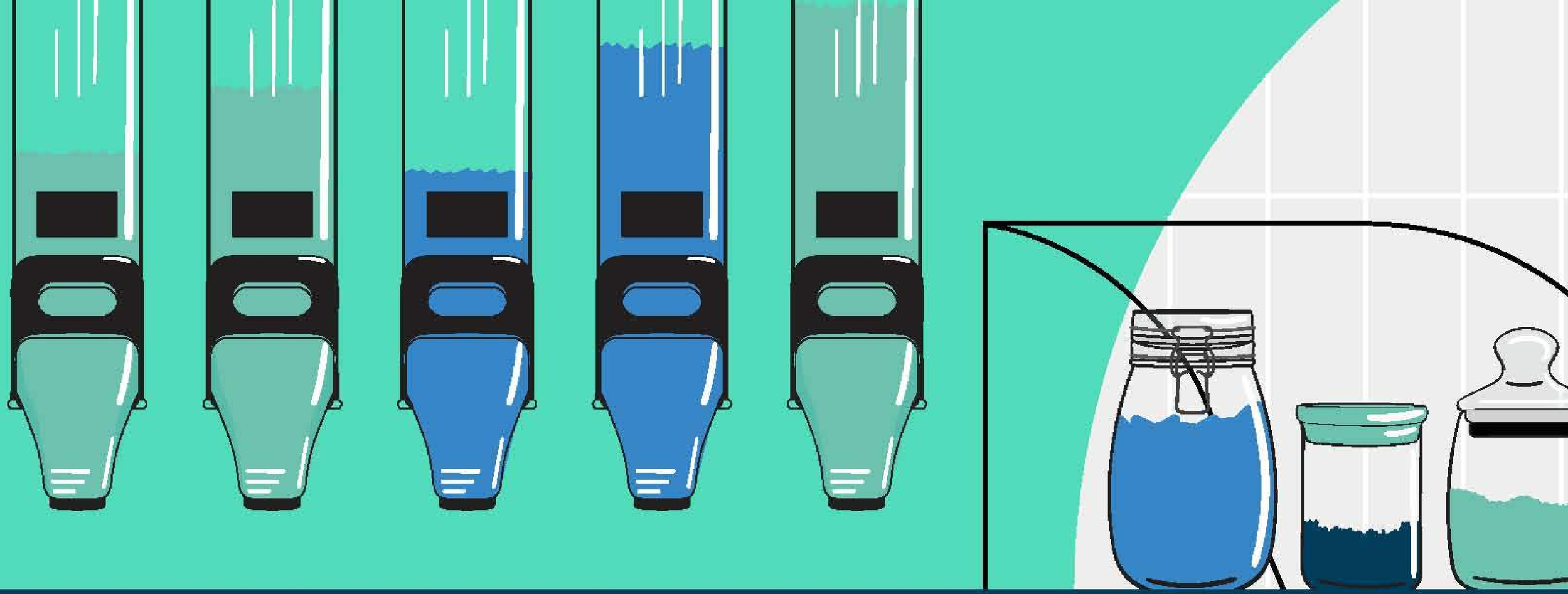
Однак прогрес і успіх аж ніяк не обмежуються Італією. Словенський член організації Zero Waste Europe, Ekologi brez meja, будує власну мережу Zero Waste Міст. Наразі в мережу входить 9 громад, що охоплюють 18% населення країни, в тому числі Любляна, яка є першою європейською столицею, що сповідує zero waste. Любляна має найбільшу частку окремо зібраних відходів серед усіх європейських столиць — 68%.

Крім того, велика кількість Zero Waste Міст також можна знайти в Іспанії, переважно в Каталонії та Країні Басків. Хорватські та румунські громади протягом останнього десятиліття продовжували робити зобов’язання стати Zero Waste Містами, прокладаючи шлях іншим містам у своїх країнах, у кожній з яких є по 12 Zero Waste Міст. У 2019 році першими Zero Waste Містами у цих країнах стали Свіленград (Болгарія) та Кіль (Німеччина), які продемонстрували розмаїття моделей та їх успішне застосування в широкому діапазоні контекстів. Це було продемонстровано у 2020 році шляхом нових зобов'язань щодо відходів з боку громад **України** та Великобританії.

Починаючи з першої громади у 2007 році, ми спостерігаємо постійне зростання рівня обізнаності та прийняття моделі zero waste, що збіглося з більшим усвідомленням як екологічної кризи, з якою ми стикаємось, так і важливості циркулярної економіки, яка допоможе розв'язувати ці проблеми. До 2012 року в програму увійшло 107 громад у 3 країнах. Стрімко розвиваючись до 2016 року, ще понад 200 громад узяли зобов’язання щодо відходів, у тому числі вперше в Хорватії та Словенії. Zero Waste Міста виникли в Угорщині в цей період, хоча вони вже й не є частиною програми через зміни в обов’язках щодо поводження з відходами та ширші політичні виклики.

Сьогодні в Програму «Zero Waste Міста» в 9 країнах входять трохи менш як 400 громад.

Тепер ми можемо сказати, що 1,77% всього населення ЄС, Великобританії та **України** мешкає в Zero Waste Містах. Протягом наступних 5 років наша мета — довести ці показники до 10%. Ми співпрацюємо з нашою мережею членів та близьких партнерів із метою допомогти втілити бачення майбутнього без жодного марнування ресурсіву реальність. Досвід та інструменти для цього вже існують. Наразі нам потрібно перетворити це на реальні дії на місцях у громадах та офісах наших чиновників.

Основи Zero Waste Міст

Енцо Фавойно, науковий координатор з питань zero waste в Європі, відіграв ключову роль у розвитку Zero Waste Міст у Європі. Енцо надавав технічні поради та практичні вказівки як активістам, так і громадам по всій Європі. Ми попросили його описати важливість Zero Waste Міст та ключові елементи цього підходу. Власне, процитуємо самого Енцо:

«За останні 15 років практика zero waste була закріплена як ідеальний інструментарій для втілення бачення циркулярної економіки в реальність. Zero waste міста та громади здебільшого передбачали програми циркулярної економіки ЄС і заздалегідь продемонстрували життєздатність своїх амбіційних цілей.

Громади Zero Waste виступили в ролі провідників для інших, консолідувавши принципи для оптимізованих, неконкурентних схем. Ключові практики в рамках цієї стратегії включають окремий збір органіки, збільшення видобутку сухої вторсировини та впровадження схеми «плати за те, що викидаєш».

Одним із ключових елементів, який слід виділити, є аудит залишкових відходів, оскільки він показує матеріали, які важко переробити чи повторно використати, а отже, є потужним інструментом для представників галузей, нагадуючи їм про їхню відповідальність за перепроєктування таких продуктів, які не можна використовувати повторно, відремонтувати або переробити.

Крім того, ці аудити використовувались для просування нових бізнес-моделей, що забезпечують вирішення найбільш проблемних моментів, таких як послуги централізованого прання тканинних підгузків та послуги з оренди посуду для багаторазового використання.

Хоча роздільний збір для перероблення та компостування і є наріжним каменем програми zero waste для місцевого впровадження (порівняно неважка задачка), проте останнім часом ми спостерігаємо дедалі більший акцент на зменшенні та повторному використанні. Це, безумовно, буде наступним кроком, спрямованим на мінімізацію кількості залишкових відходів з метою досягнення магічного числа «нуль». Нове бачення циркулярної економіки, а також підвищена увага до скорочення і повторного використання є основою довгострокової програми дій для сталого розвитку.

Водночас оптимізовані програми збору відходів з узбіч доріг та «плати за те, що викидаєш» допомагають нам мінімізувати утилізацію і так довго, наскільки це можливо, зберігати матеріали/ресурси в найкращому стані. Громади, які вже досягають показника 80-90% роздільного збору сміття, і крок за кроком роблять звичний показник 100 кг/люд. з відходів на рік дедалі меншим (як у сільській, так і в міській місцевості), демонструють нам, що застосування підходу zero waste є можливим та ефективним. Це єдиний месидж, який я бажаю, щоб той, хто читає цей звіт, взяв із собою!»

Проблеми та бар’єри, що перешкоджають швидкому прогресу

Очевидно, що 2020 рік був таким, якого ніхто не очікував, оскільки пандемія COVID-19 повністю змінила суспільство та наш повсякденний спосіб життя. Оскільки ми продовжуємо пристосовуватися до реалій управління пандемією, важливість zero waste ніколи ще не мала більшої актуальності, ніж зараз, при цьому біорізноманіття та кліматичні кризи продовжують погіршуватися тривожними темпами.

Поширення COVID-19 по всьому світу з самого свого початку створило кілька серйозних викликів основним принципам стратегій zero waste, у тому числі щодо: роздільного збору матеріалів з наших будинків компаніями, що займаються переробленням відходів; усвідомленої віри в безпеку спалювання відходів, зокрема медичних; збільшення для одноразового використання замість багаторазового; і насамкінець — кроків певних компаній у напрямі повторного використання шляхом продовження своєї бізнес-моделі для одноразового використання.

І все ж час іде, наука та здоровий глузд починають переважати, і мова заходить про сумісність програм zero waste зі здоровим та безпечним суспільством у період пандемії COVID-19. У квітні 2020 року Європейська Комісія опублікувала основні принципи, які підтвердили безпеку та важливість продовження роздільного збору відходів та стандарти поводження з відходами, а також необхідність узгодження державами-членами своїх економічних та соціальних планів з теперішніми рамками цирулярної економіки.

Національні уряди та місцеві органи влади дотримувались цих вказівок і вкотре створили регламент поводження з відходами.

Ознайомтесь з політичним документом Zero Waste Europe, в якому висвітлено, як багаторазові пакувальні системи залишаються безпечним та чистим варіантом протягом пандемії COVID-19.

По всій Європі зберігається наполегливий опір проти відходу від спалювання великих обсягів відходів. І це залишається, попри те, що з року в рік зростає кількість доказів негативного впливу такого виду знищення залишкових відходів як на здоров’я людей, так і на природне середовище.

У 2018 році ЄС вніс зміни до Директиви про полігони, які тепер зобов'язують держави-члени ЄС обмежувати кількість твердих побутових відходів, які мають бути поховані на полігонах, до 10% або менше, що утворяться в будь-який рік до 2035 року. Досягнення цілі саме по собі є проблемою: не лише складно застосувати її у всьому ЄС-27, але й спосіб її визначення та обчислення (у будь-якому році та у відсотках) може спричинити небажані наслідки. Одним із цих наслідків є те, що максимальна ціль 10% полігону може викликати подальший інтерес в урядів інвестувати у спалювання відходів, як загальноприйнятий спосіб мінімізації сміттєзвалищ.

Ризик цього, як ми бачили з попередніх прикладів по всій Європі, полягає в тому, що це може створити замкнене коло. Відходи необхідно буде відправляти на спалювання, а місцева влада не матиме майже жодного стимулу для вжиття амбіційних заходів щодо повторного використання або перероблення. Це суперечить принципам і стратегічним цілям Пакета циркулярної економіки, який має чіткий пріоритет зменшення відходів та максимальне повторне використання матеріалів.

Читайте статтю Zero Waste Europe, щоб до кінця зрозуміти, чому ціль розміщення не більше 10% відходів на полігонах може суперечити меті та баченню циркулярної економіки ЄС.

Однак у Європі хвиля змінюється, адже ми починаємо входити в епоху зняття з експлуатації.

Уряди дедалі частіше визнають проблеми, які спалювання несумісних відходів приносить круговій економіці та декарбонізації. Як яскравий приклад, розгляньмо те, що відбувається в Данії.

Данія є головним спалювачем відходів у Європі. На спалювання припадає близько п'ятої частини централізованого опалення та близько 5% електроенергії. У Данії є 23 сміттєспалювальні заводи, здатні спалювати 3,8 мільйона тонн відходів на рік, але завдяки ефективності національної системи перероблення країна повинна отримувати все більше і більше сміття з-за кордону. У 2018 році Данія імпортувала майже 1 мільйон тонн сміття, в основному з Великобританії та Німеччини.

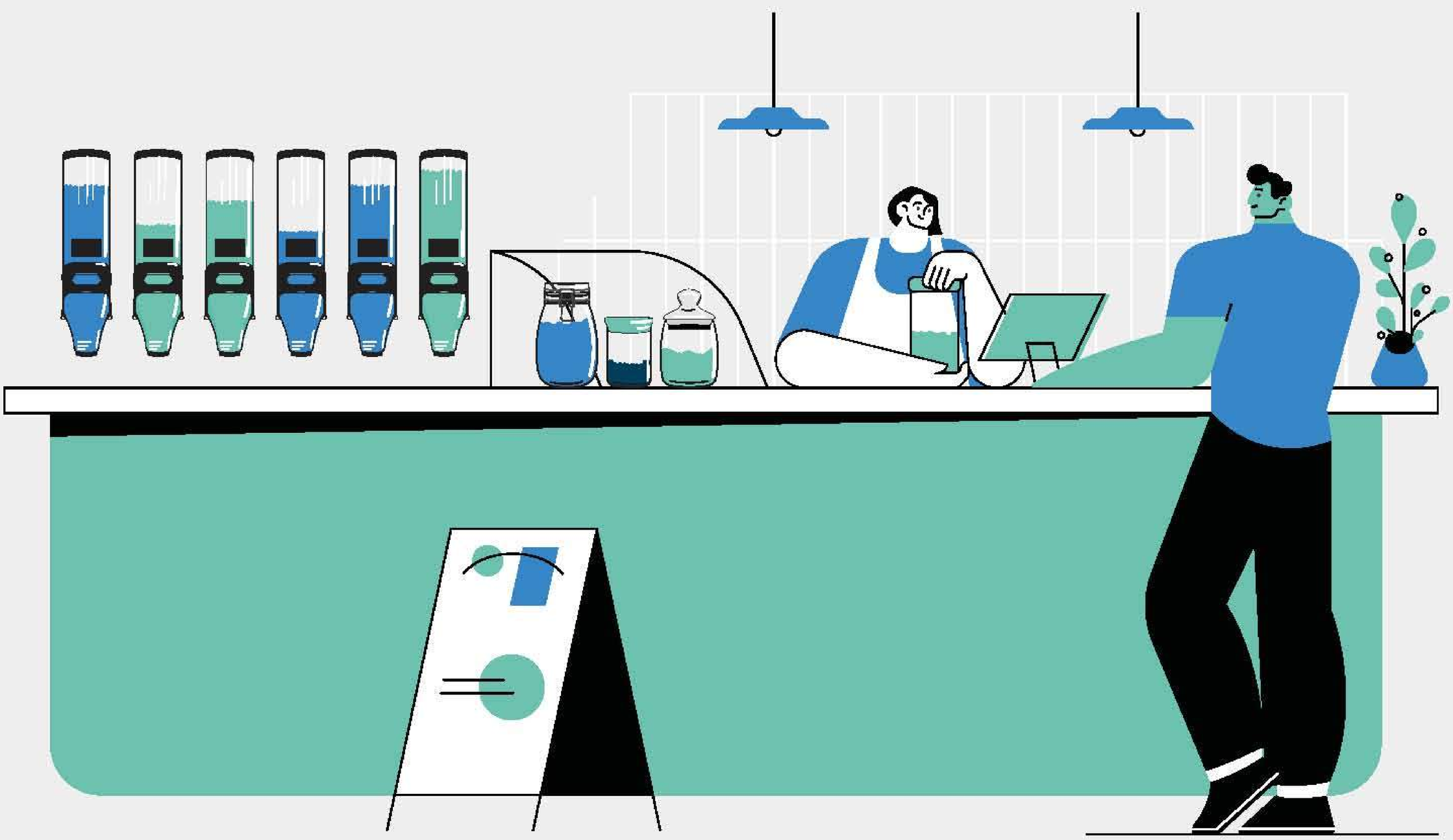
Визнаючи, що це просто несумісно з кліматичними цілями Копенгагена (Данія хоче скоротити свої викиди парникових газів до 70% нижче від рівня 1990 року протягом наступного десятиліття згідно із законом про клімат, прийнятим минулого року), у червні 2020 р. національний уряд Данії узгодив план зменшення своїх потужностей спалювання на 30% протягом наступного десятиліття.

Данія має намір закрити 7 сміттєспалювальних заводів, значно зменшити кількість імпортованих відходів, а також запровадити систему перероблення з 10 різними потоками відходів.

Оскільки уряди та громадяни дедалі частіше усвідомлюють, що спалювання не є методом стійкого поховання, чи то через «ефект блокування», який вони створюють для подальшого утворення відходів, чи то через дедалі більший вуглецевий слід таких технологій у порівнянні з відновлюваними джерелами енергії, ми можемо розраховувати на все більше і більше зобов’язань, подібних до тих, що ми спостерігали в Данії нещодавно.

Перехід від традиційних методів утилізації відходів спочатку може здатися страшним. Однак модель Zero Waste Міст і приклади з програми демонструють, що, коли в системі є політична підтримка та достатня гнучкість для прийняття правильної політики, можуть бути реалізовані місцеві стратегії, які значно зменшують обсяг залишкових відходів. Згодом це допомагає розпочати поетапне зниження шкідливих для навколишнього середовища методів утилізації, одночасно зменшуючи витрати місцевої влади та захищаючи здоров’я довкілля та мешканців.

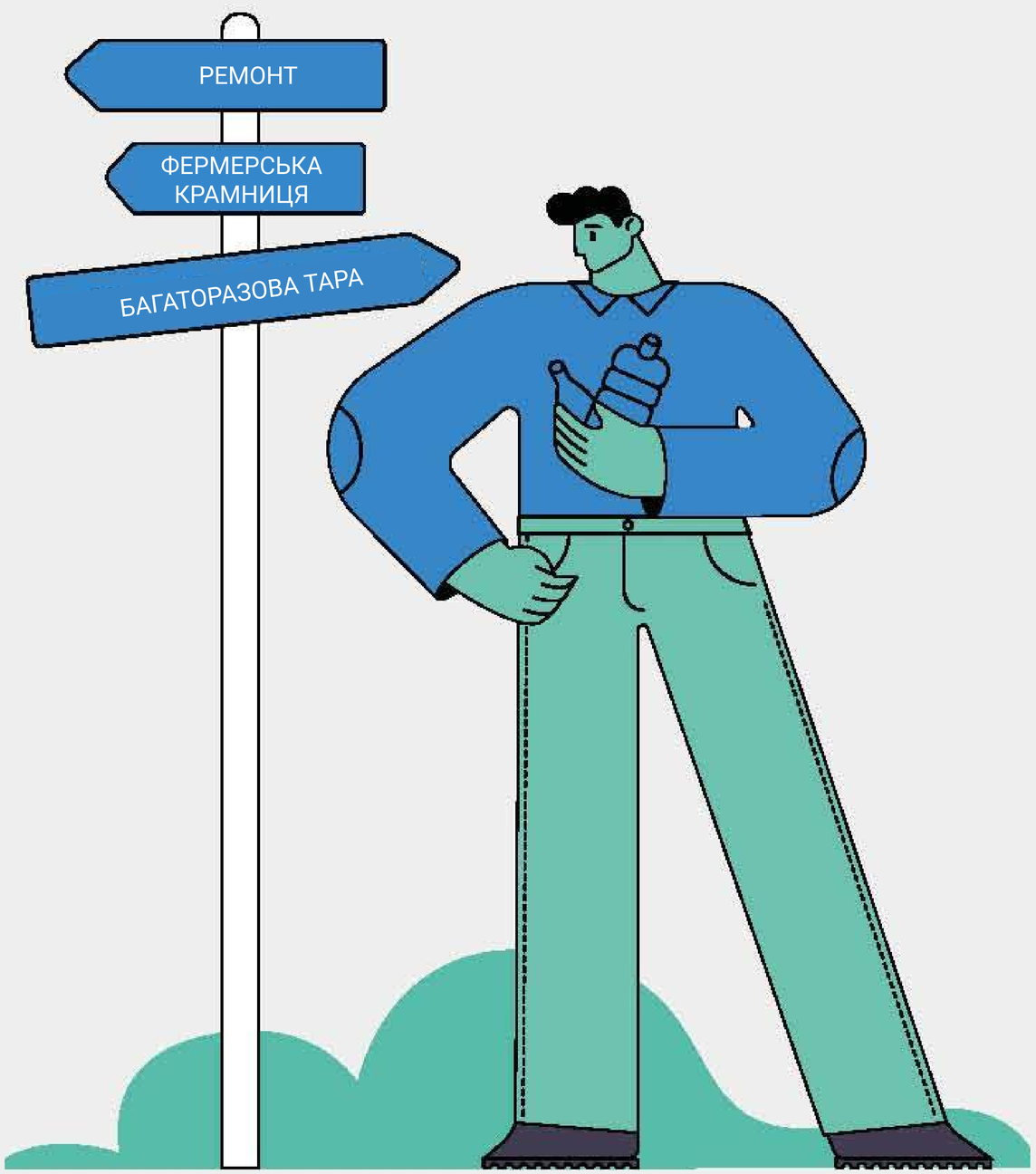
З метою допомогти з цим переходом, програма Zero Waste Europe підготувала звіт, який визначає підхід, заснований на відновленні матеріалів та біологічній обробці, як перехідну стратегію для органів управління відходами в рамках циркулярної економіки.

Zero Waste Міста - глобальний рух

Варто зазначити, що ця доповідь зосереджена виключно на громадах, які взяли на себе зобов'язання стати на шлях нуль марнування ресурсіву Європі, не визнаючи ширшого глобального руху міст без відходів, який продовжує зміцнювати позиції. Через нашу сестринську організацію, GAIA, регіони та міста по всьому світу одержують підтримку в розробці власних місцевих стратегій та zero waste рішень.

Від Сан-Фернандо до Сан-Франциско, від Керали до Камікацу, рух Zero Waste Міст — це всесвітній рух, який продовжує зростати, визнаючи глобальну проблему відходів, як і спільні цінності та прагнення, що об’єднують нас по континентах.

«Програма Zero Waste значно розширюються і зараз впроваджуються в містах дуже різних регіонів. Рух розвинений здебільшого в Азії, Європі та Північній Америці, але також зараз він розвивається в Африці та Латинській Америці. Це зростання доводить, наскільки zero waste є водночас ефективною метою досягнення змін і набором керівних принципів, які по-різному втілюються в кожній громаді, проте поділяють одне і те ж саме бачення у всьому світі.

Система zero waste виявляється способом вирішення різних нагальних потреб, з якими стикаються сьогодні міста. Місцеві стратегії zero waste забезпечують вирішення деяких найбільших викликів, які ми бачимо у всьому світі: пом’якшення наслідків та адаптація до зміни клімату, крах систем утилізації відходів, потреба в оптимізації громадських бюджетів, бажання громад брати участь у прийнятті рішень — наростальний тиск на визнання ролі неформальних переробників та включення їх до офіційних систем поводження з відходами, а також нагальну потребу в чистому, незабрудненому повітрі. Це все було ключовим рушієм зростання обізнаності та впровадження zero waste у різних містах Азії, Африки, Латинської та Північної Америки.

У світлі сьогодення ми віримо, що майбутнє zero waste буде пов’язане здебільшого з людським фактором. Наприклад, роль, яку відіграють стратегії zero waste, допомагає побудувати поновлювану економіку, яка зміцнює місцеві матеріальні цикли та відчуття спільноти, створюючи місцеві робочі місця в процесі та ставлячи екологічну справедливість у центр формування політики».

Сесілія Аллен, радниця з глобальних проєктів, GAIA

На вебсайті Zero Waste World розміщені ці та багато інших тематичних досліджень про громади, які сьогодні стоять на шляху до zero waste.

Фокус країн

Щоб глибше пірнути в історію європейських Zero Waste Міст і зрозуміти методи, що лежать в основі найбільш успішних практик, далі ми опишемо ситуацію конкретних країн, у яких є zero waste міста, що входять до нашої програми. Історії та досвід кожної країни розповідають люди, які вже кілька років працюють на місцях, допомагаючи регіонам розробляти та впроваджувати стратегії zero waste. Кожен розділ включає як розповідь про zero waste міста, так і порівняння у ширшому контексті національного рівня.

У цьому розділі ми вимірюємо успіх за двома ключовими показниками, які є основою місцевої стратегії zero waste: обсяг перероблених відходів та обсяг залишкових або загальних утворених відходів. Звичайно, ми усвідомлюємо, що нуль відходів — це набагато більше, ніж просто ці два показники. Ми знаємо, що перероблення — це лише частина рішення, адже чогось одного недостатньо для розв'язання проблеми відходів. Відзначення тих, хто просто добре переробляє, лише підживлює систему надмірного споживання та виробництва, саме тому ми включили другий показник щодо загального утворення відходів, а в ширшому сенсі пояснюємо, чому zero waste міста виходять за рамки просто перероблення, встановлюючи цілі щодо зменшення відходів у цілому.

Слухайте інтерв'ю Джоан-Марка Саймона (виконавчий директор Zero Waste Europe) та Флор Берлінген (колишня директорка Zero Waste France) про виклики та підводні камені перероблення.

Щоб надати загальний огляд і короткий зміст системи поводження з відходами в країні, ми будемо використовувати показники перероблення (або рівня роздільного збору) та утворення відходів. Однак, визнаючи межі цього підходу, у наступній частині цього звіту ми розповідаємо про деякі з найкращих практик запобігання утворення відходів у містах і громадах по всьому континенту.

Італія

Автор: Россано Ерколіні,
президент Zero Waste Italy

Італія стала **батьківщиною zero waste міст** у Європі й продовжує залишатись **домом для найбільшої кількості громад**, які нині застосовують стратегії zero waste. В основі цього успіху лежить об'єднання Zero Waste Italy, **яке було створено у 2003 році**. На національному рівні **частка роздільно зібраних відходів в Італії складає приблизно 55,5%**, тоді як у 2003 році вона складала лише 17%.
Зараз Zero Waste Italy працює **з 311 громадами**, охоплюючи понад 6 мільйонів жителів по всій країні.

У 1995 році регіональна влада Тоскани мала на меті побудувати два сміттєспалювальних заводив провінції Лукка та в регіоні П'єтразанта. Група громадян, яка займається екологічними та соціальними питаннями, організувала рух під назвою «не спалюй своє майбутнє» та сприяла відхиленню пропозиції побудувати сміттєспалювальні заводи. Протягом усього процесу і ключовим фактором нашого успіху було наше постійне залучення та підтримка професора Пола Коннета, який відтоді став нашим близьким другом та активістом.

Після перемоги над запропонованим будівництвом двох сміттєспалювальних заводів ми почали просувати сталі альтернативи, а у 2007 році під тиском громади мер Капаннорі Джорджо ель Гінгаро прийняв нашу пропозицію проголосити Капаннорі першою zero waste громадою, а згодом провінція Лукка стала першою італійською провінцією, вільною від спалювальних заводів.

Починаючи з 2007 року багато інших громади прагнули дізнатися, як уникнути спалювання та йти слідами Капаннорі. Зростання та обізнаність щодо філософії zero waste значно прискорилося з 2010 року, коли в Італії було лише 25 zero waste громад, а до кінця 2013 року стало 114. Це пов'язано з низкою причин. По-перше, як тільки Капаннорі почав досягати дуже високих результатів у розділенні відходів, зросла кількість регіонів, які усвідомили переваги та вплив стратегій zero waste. По-друге, у цей період я проводив просвітницькі кампанії по всій Італії з такими людьми, як Пол Коннет, розповідаючи історії успіху Капаннорі та інших громад, включаючи історію Тревізо.

Ми продемонстрували громадам, які вже були зацікавлені уникати створення нових полігонів та сміттєспалювальних заводів, що можна легко впровадити місцеві стратегії для зменшення кількості відходів, що направляються на спалювання, і одночасно підтримувати місцеву економіку.
По-третє, після того, як я був нагороджений Екологічною премією Голдмана, поінформованість про нашу роботу справді зросла, і мережа італійських zero waste громад згодом сягнула 311.

Центр досліджень Zero Waste

В основі нашого тривалого успіху — перший в історії Центр досліджень Zero Waste у Капаннорі, а ключовою перевагою Наукового парку Капаннорі (який має виставковий зал нових продуктів та зелений куточок з новими матеріалами) стає можливість залучення РВВ (розширена відповідальність виробника), заводів, місцевих і національних компаній.

Робота Центру досліджень Zero Waste розпочалась у 2010 р. з дослідження кавових капсул, які не підлягають переробці. Ми використали ці дані, щоб успішно підштовхнути компанію «Lavazza», одного з найбільших виробників кави в Італії (ми країна, яка любить каву), перейти на кавові капсули, які біологічно розкладаються, а також просувати стартапи з вирощування грибів на зразок «Funghi Express» на кавовій гущі.

Ще одним успішним кейсом Центру став проєкт, де ми допомогли продемонструвати, як виготовляти великі піддони з целюлозних відходів паперових фабрик, які переробляють папір.

Центр досліджень Zero Waste застосовує підхід «знизу вгору», щоб сприяти новим розробкам та інноваціям у сфері zero waste. Ми регулярно залучаємо місцевих студентів до своєї роботи. Успішні ініціативи в минулому і зараз під час пандемії COVID-19 включають співпрацю з соціальним кооперативом «Eta Beta», з яким ми розробляємо проєкт із виробництва масок багаторазового використання.
Нині Центр досліджень Zero Waste готовий просувати власну Zero Waste Academy у співпраці з багатьма місцевими та регіональними університетами. **Центр досліджень Zero Waste є прикладом громадянської науки, де низова демократія є своєрідним трампліном для екологічної революції**. І Капаннорі, і офіс/виставковий зал Центру досліджень регулярно відвідують телебачення та засоби масової інформації, а також делегації з усієї Італії та з усього світу. Жителі Капаннорі надзвичайно пишаються цим і своєю провідною роллю міста-лідера zero waste.

Італія

Вплив

Наша робота в **Zero Waste Italy довела, що «нуль відходів» — це не просто говорити про негативний вплив і казати «НІ» відходам, а навпаки, це казати більше «ТАК»** — так навколишньому середовищу, так громадському здоров'ю і так економіці.

Наприклад, у Капаннорі (46 000 жителів) ми допомогли забезпечити понад 70 нових робочих місць, створених завдяки впровадженню системи збору відходів «від дверей до дверей», створенню 6 місцевих центрів ремонту та повторного використання, створенню нової ефективної системи РВВ (розширеної відповідальності виробника). Так, у місті Лукка (92 000 жителів) було створено понад 70 нових робочих місць завдяки впровадженню системи збору відходів «від дверей до дверей».

Ми показали, що zero waste — це краще не лише для навколишнього середовища, а й для місцевої економіки. Ці приклади, разом із регіоном Тревізо, де проживає майже 1 мільйон жителів, а частка роздільно зібраних відходів перевищує 87%, допомогли створити величезний інтерес до підходу zero waste міст в Італії та за її межами. Свідченням цього є велика кількість та різноманіття відвідувачів, яких ми щороку вітаємо в Центрі досліджень Zero Waste.

Багато інших італійських громад наслідували приклад Капаннорі, і зараз 311 громад представляють приблизно сім мільйонів жителів. **Можна сказати, що zero waste революція в Італії триває!** Проводячи моніторинг італійських zero waste громад, ми побачили, що близько 80% громад добре працюють і демонструють значний прогрес.
Це не лише малі та середні, а й великі міста, як-от Парма, Ліворно, Перуджа, Мантуя, Беневенто та інші.

Коли ми заснували Zero Waste Italy у 2003 році, частка роздільно зібраних відходів складала 17%. Сьогодні цей показник становить 55%. З півночі на південь Італії, як малі, так і великі міста просуваються і впроваджують найкращі практики zero waste.

Італійський національний контекст

Згідно з даними за 2018 рік, чотири провінції Італії мають рівень роздільного збору понад 80%, включаючи регіон Тревізо-25, який обслуговується нашим лідером zero waste — «Contarina», компанією з управління відходами для району Тревізо в регіоні Венето. Крім того, понад 100 італійських громад досягли рівня роздільного збору від 90% і більше, а ще 1168 громад — понад 80%.

Екологічна організація «Legambiente», наші друзі та учасники кампанії «Break Free From Plastic», склали неймовірно корисний рейтинг найуспішніших італійських громад.
Сюди входять міста, які брали участь у змаганнях Legambiente, у яких, крім відсотка роздільного збору відходів, рівного або більшого за 65%, рівень виробництва недиференційованих відходів на душу населення менший або дорівнює 75 кг/рік.

По всій Італії стає все більш звичним утворення залишкових відходів на рівні 50 кг на душу населення, тоді як часто поширений показник 100 кг на душу населення. Дані 2018 року свідчать, що 2 406 громад виробили менше ніж 100 кг, що становить близько 25% усіх італійських міст, а 1 029 досягли менше ніж 70 кг. Крім того, 10 найкращих громад із населенням понад 15 000 мають роздільний збір відходів на рівні від 90 до 86%, а залишкові відходи на душу населення становлять від 35 до 53 кг.

У масштабах країни в 2018 році Італія переробила 49,8% своїх твердих побутових відходів, це трохи вище середнього показника в ЄС за той рік і трохи нижче планового показника перероблення в 50% на 2020 рік, при цьому коефіцієнт роздільного збору становив 58,5%.
Що стосується біовідходів, то Італія була сьомою країною ЄС з найвищим показником, переробивши 105 кг на душу населення, із середнім показником для ЄС лише 83 кг. 48 зі 107 провінцій Італії проводили роздільний збір, це понад 65%, а 3200 громад із приблизно 8000 по всій країні досягли показника вище 70%.

Італія

У центрі уваги — Капаннорі

Як уже згадувалося вище, місто Капаннорі в регіоні Тоскана, з населенням трохи більше ніж 46 000 жителів, стало першим zero waste містом у Європі ще у 2007 році й донині залишається лідером. Капаннорі не тільки регулярно співпрацює з Центром досліджень Zero Waste, місто також подає приклад з погляду ефективності. За перші 10 років після встановлення мети «нуль марнування ресурсів», були досягнуті такі результати:

- скорочення відходів на 40%;
- роздільний збір відходів на рівні 82%;
- на 57% зменшено залишкові відходи на душу населення;
- на 20% знижено тарифи на відходи для жителів;
- 93 тонни товарів передано до Центру повторного використання.

У 2018 році регіон роздільно зібрав 82% своїх відходів для перероблення, залишкові відходи, що утворюються на душу населення, становили 82,7 кг, а загальний обсяг ТПВ на душу населення становив 407 кг. Це перевищує і без того надзвичайно високі показники, досягнуті на місцевому рівні. Усі громади, що входять до ASCIT (ASCIT — це державний консорціум з управління відходами, що складається з 6 громад, з яких найбільшою є Капаннорі, що обслуговує 80 000 жителів), мають середній роздільний збір на рівні 75%.

Крім того, в Капаннорі є приблизно 7000 домогосподарств, у яких зараз компостують органічні відходи. Зростання рівня обізнаності та здатності до домашнього компостування очолив Центр досліджень Zero Waste, визнавши відсутність місцевого заводу з компостування в регіоні. На сьогодні всі органічні відходи направляються на очисні споруди в Бергамо, а далі на північ Італії в межах регіону Ломбардія. Завдяки збільшенню кількості домогосподарств, які компостують самостійно, обсяг органічних відходів, що транспортуються на завод у Бергамо, зменшився до лише 4500 тонн на рік. Водночас було досягнуто домовленість із містом Ліворно щодо будівництва заводу з компостування в його межах.

За останні 10 років було створено приблизно 70 нових робочих місць у сферах ремонту та повторного використання. Зараз Капаннорі має 5 центрів ремонту та повторного використання, зокрема новий, який спеціалізується на ремонті електронних пристроїв. Дослідження незалежної газети «Il Tirreno», проведене упродовж останніх кількох років, показало, що громадяни Капаннорі сплачують найнижчу плату за поводження з відходами в Тоскані для громади, розмір якої перевищує 25 000 мешканців. Система «плати за те, що викидаєш», яка впроваджується на місцевому рівні, разом із підтримкою, яку надає Центр досліджень Zero Waste, призвела до того, що сім'ї-учасниці Сімейного челенджу Zero Waste заощадили в середньому 605 євро шляхом змінної плати за поводження з відходами.

Зрештою, на додаток до внутрішньої економії витрат, громада отримала приблизно 900 000 євро доходів від відновлених матеріалів, як-от папір, скло, полімери та метали.

> *«Говорячи словами провідного соціолога Даніла Дольчі, я той, хто намагається перетворити утопію на проєкт. Я не запитую себе, легко це чи важко, лише — чи потрібно. Реалізація стратегії zero waste необхідна для покращення життя людей. Коли щось потрібно, на це можуть піти зусилля та час, але це буде зроблено. Саме тому zero waste — пріоритет для мене».*
>
> Лука Менезіні, чинний мер Капаннорі

У центрі уваги — Contarina

Компанія «Contarina» вже давно є чемпіоном у сфері zero waste як в Італії, так і в Європі. Contarina відповідальна за поводження з відходами громад, які входять до консорціуму «Priula», в провінції Тревізо, що знаходиться в межах ширшого регіону Венето, на території, що займає приблизно 1300 квадратних кілометрів, де проживає близько 554 000 жителів. **У 2017 році громади під юрисдикцією Contarina виробили лише 56 кг відходів на душу населення та переробили 85%**. Саме Тревізо з населенням майже 90 000 осіб у 2019 році виробило лише 66,9 кг залишкових відходів на душу населення, збираючи при цьому 85% відходів для перероблення.

Інтегрована модель поводження з відходами компанії «Contarina» передбачає циркулярну економіку і має 5 ключових особливостей: збір відходів з узбіч доріг, система «плати за те, що викидаєш», ефективне спілкування з громадянами та громадян між собою, екологічний контроль та доступна інформаційна база даних щодо місцевої системи поводження з відходами. На сьогодні середня плата з домогосподарства для мешканців громад, які обслуговує Contarina, становить 195 євро/рік.

Contarina не задоволена своїми поточними результатами та поставила собі за мету зменшити залишкові відходи з 58 кг на душу населення у 2017 році до лише 22 кг до 2022 року.

Рік	Окремо зібрані відходи для перероблення	Загальний обсяг ТПВ на душу населення (кг)	Залишкові відходи, що утворюються на душу населення (кг)
2010	79,33%	371,96	76,89
2015	85,26%	393,63	58
2019	85,93%	400,28	56,32

Дані за минуле десятиліття від компанії «Contarina» щодо ефективності її стратегії zero waste.

Італія

«В такий історичний момент, як зараз, коли всім нам потрібно розмірковувати над прийнятними на сьогодні системами виробництва, важливо, щоб компанії стали пропагандистами нової моделі, якою є циркулярна економіка, орієнтованої на скорочення відходів і збільшення їх промислового повторного використання. Саме на основі цих принципів наша компанія протягом багатьох років розробляла свою корпоративну стратегію, усвідомлюючи сильний вплив бізнесу на громади та важливість інвестування у дедалі інноваційніші моделі поводження з відходами для добробуту майбутнього покоління».

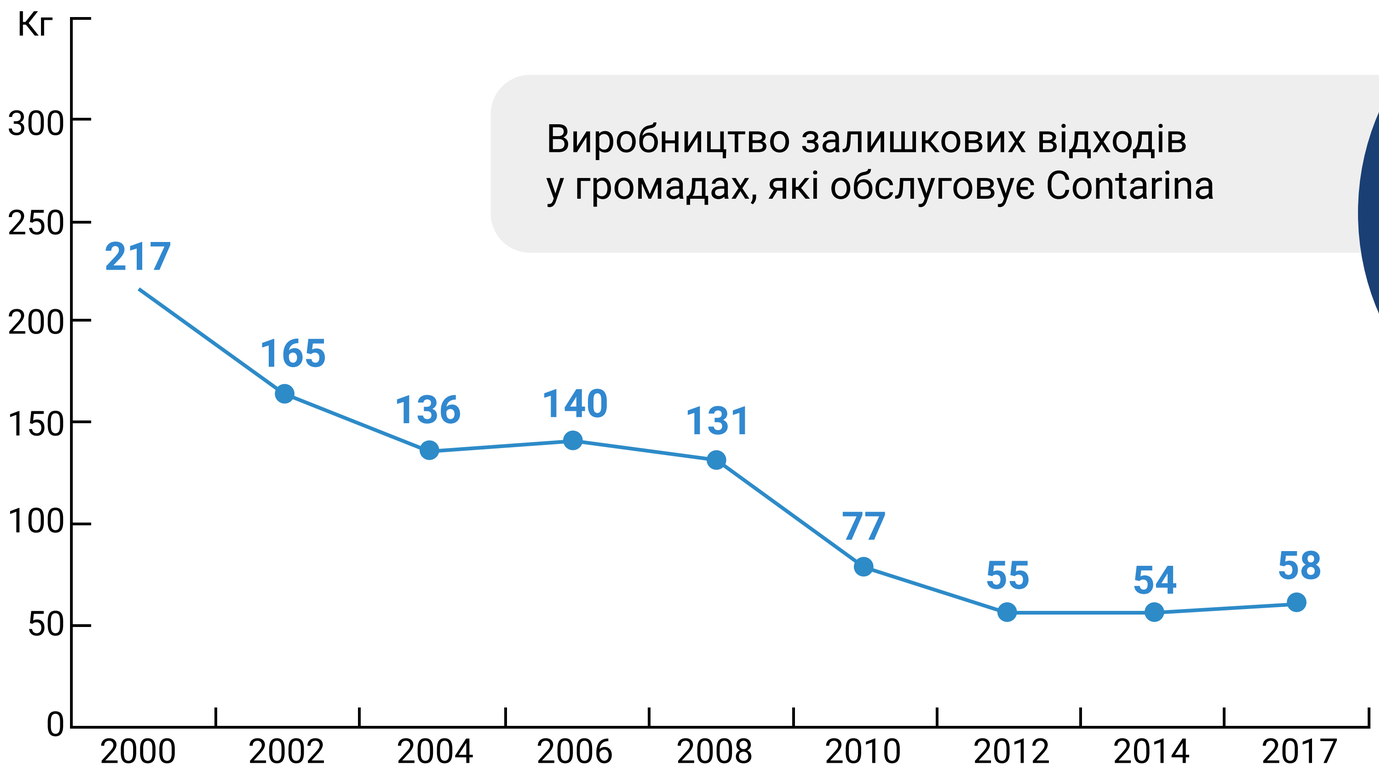
Серджіо Бальдін, президент компанії «Contarina»

Відсоток перероблення в громадах, які обслуговує Contarina

72,9% Веннето (регіон)

52,5% Італія

Виробництво залишкових відходів у громадах, які обслуговує Contarina

236 кг Італія

132 кг Веннето (регіон)

Джерело: Contarina 2017, Звіт про відходи ISPRA 2017

Огляд системи поводження з відходами компанії «Contarina» та її результати можна знайти в цій презентації.

Словенія

Автор: Яка Кранц,
генеральний секретар Ekologi bez meja

До мережі zero waste Словенії, яку організувала Ekologi bez meja (Екологи без кордонів), входить 9 громад, **що охоплює 18% населення країни**, включаючи перше європейське місто-столицю, що сповідує принципи zero waste — Любляну. Показник окремо зібраних відходів серед усіх європейських столиць у Любляні найвищий — 68%.

Мережу zero waste громад у Словенії координує програма Zero Waste Slovenia, при цьому співробітники ЕВМ надають наставництво громадам, спрямовуючи на підтримуючи чиновників у процесі розробки місцевих стратегій zero waste. Хороші приклади можна побачити в усіх цих 9 громадах — від магазину «Депо», де виготовляються рюкзаки зі старих подушок безпеки автомобілів, до центру повторного використання у Любляні, який продає в середньому 185 відремонтованих речей щодня. Кожна громада досягає набагато вищих цільових показників, ніж встановлено Європейським Союзом на 2020 рік, і більшість із них роблять це протягом уже кількох років завдяки впровадженню високоефективної системи роздільного збору «від дверей до дверей». Zero waste міста в Словенії повинні дотримуватися 10 ключових принципів, сформульованих Zero Waste Slovenia.

Досвід Словенії показує низку цікавих уроків для тих, хто вивчає її історію успіху, що можна повторити в інших містах Європи, аби надихнути на подальше зростання zero waste міст. По-перше, національне законодавство чітко передбачає регулярний збір біовідходів та інших ключових матеріалів «від дверей до дверей», що відбувається з 2011 року. Як відомо, сортування відходів удома має значний вплив на зменшення відходів, а перероблення є ключовою основою циркулярної економіки.
Те, що це передбачено національним законодавством є вирішальною причиною того, чому країна зараз має один із найвищих показників перероблення в ЄС.

По-друге, одним із ключових визначальних факторів історії успіху Словенії є гнучкість національної системи поводження з твердими побутовими відходами. Малий об'єм спалювання відходів, відсутність довгострокових контрактів і необхідності постійного утворення відходів надали громадам свободу приймати політику скорочення та запобігання, яка підкріплена постійним оцінюванням залишкових відходів для забезпечення регулярної оптимізації системи.

Словенія

Регіон	Роздільний збір	Майбутня мета	Загальна кількість відходів на душу населення	Майбутня мета
Врхніка, Боровниця, Лог-Драгомер	83%	Оновлюється	384 кг	Оновлюється
Горє	75%	80% до 2025	266 кг	200 кг до 2020
Словенське Коніце	74%	77% до 2025	315 кг	283 кг до 2025
Любляна	68%	78% до 2025	358 кг	280 кг до 2025
Блед	67%	80% до 2025	544 кг	300 кг до 2020
Радовлиця	65%	70% до 2026	358 кг	300 кг до 2026
Жалець	62%	80% до 2027	356 кг	300 кг до 2027
Середнє значення для ЄС	47%	65% до 2035	489 кг	Не встановлено

Огляд показників продуктивності словенських zero waste міст.
Дані надані ЕВМ.

Щоб отримати додаткову інформацію про роботу організації Ekologi brez meja з регіонами, перегляньте її звіт за 2019 рік.

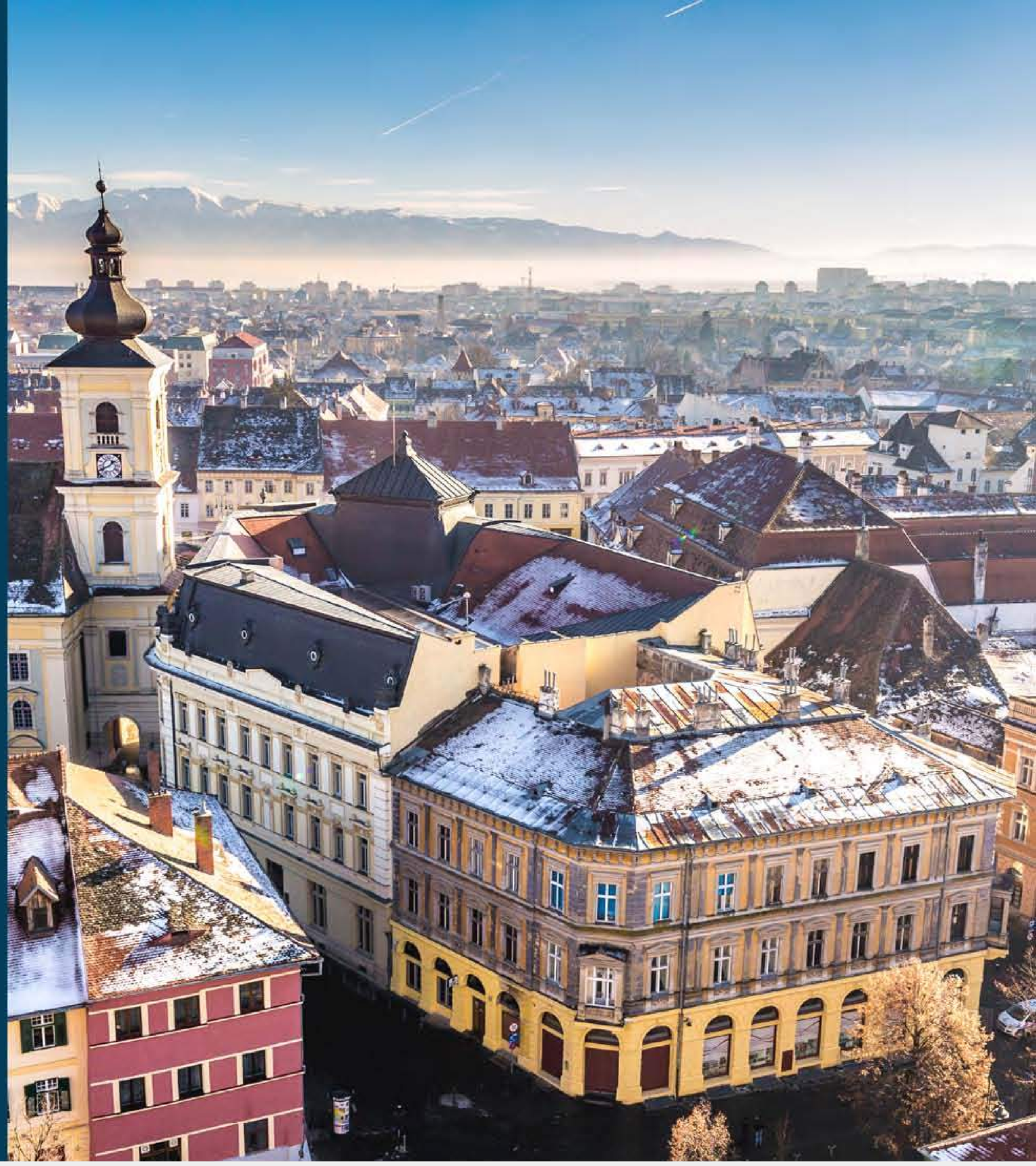
Національний контекст

У 2019 році в Словенії утворилося 8,4 млн тонн усіх видів відходів, з яких майже 5,1 млн тонн (або 60%) — будівельні відходи. Загальна кількість відходів, що утворились у Словенії у 2019 році, була не набагато вищою, ніж у 2018 році (на 1%), але кількість твердих побутових відходів була на 5% більшою, ніж у попередньому році. У 2019 році в Словенії утворилося трохи більш як 1 мільйон тонн твердих побутових відходів, що становило 13% від усіх утворених того року відходів. У 2019 році населення Словенії у середньому утворило 514 кг комунальних відходів, що на 19 кг більше, ніж у 2018 році.

Із загальної кількості побутових відходів, що утворились у 2019 році, 73% було зібрано окремо, а у 2018 році — 71%. Зростання обсягів окремо зібраних та перероблених матеріалів у Словенії за останнє десятиліття вражає. У 2008-2009 роках Словенія була в середині списку ЄС-28 за кількістю перероблених і компостованих відходів — трохи більше ніж 40%. До 2018 року вона піднялася на друге місце в ЄС із середнім показником по країні 58,9%, поступаючись лише Німеччині та значно перевищуючи середній показник по ЄС 47%.

Румунія

Авторка: Олена Растей,
координаторка , Zero Waste Romania

На сьогодні в Румунії є 12 громад, які взяли на себе зобов'язання і перебувають у процесі переходу до zero waste, охоплюючи населення трохи менше ніж 700 000. Найбільшою громадою у цій мережі є Ясси, де проживає понад 300 000 осіб. При загальній кількості населення 19,41 мільйона, завдяки великій роботі Zero Waste Romania у розбудові мережі zero waste громад, **ми можемо сказати, що 3,41% населення по всій країні, яке проживає в містах, переходить до zero waste.**

З огляду на мінливий контекст на місцевому та регіональному рівнях, у Румунії з’явилася низка нових громад, що долучилися до мережі zero waste міст, замінивши міста, які раніше взяли на себе зобов’язання, але потім зробили крок назад або вирішили не продовжувати цей шлях через політичні причини. Однак є деякі разючі приклади, зокрема серед громад, які вже кілька років продовжують працювати над своїми стратегіями zero waste. Усі румунські zero waste міста визначили цілі на майбутнє щодо скорочення та перероблення відходів, водночас зобов'язуючись упровадити роздільний збір відходів, включаючи біологічні відходи та систему «плати за те, що викидаєш». Крім того, деякі мери відмовилися від спалювання сміття, щоб залишитися в програмі.

На самому початку шляху воля та мотивація мерів міст, незалежно від політичних поглядів, є ключовим фактором успіху міста на його шляху до циркулярної zero waste економіки. У країні, де зафіксовано кілька порушень, пов’язаних із відходами, громади, які приймають zero waste, є іскоркою надії, яка, сподіваємось, надихне людей на всіх рівнях і допустить Румунію на європейську карту кращих практик.

Ми спостерігали, як громадяни активно беруть участь, коли їм надають належну інфраструктуру, що суперечить загальному уявленню, буцімто громадяни Румунії ще не готові до системи роздільного збору. Відповідальні громадяни, мери й оператори системи управління відходами довели, що це уявлення хибне.

Моделі, представлені 12 zero waste громадами, змінюють песимістичний настрій країни та демонструють світові, що завдяки поєднанню таких факторів, як політична воля, ефективна інфраструктура, заходи запобігання, освіта, штрафи та бонуси, румуни можуть стати частиною високоефективної системи поводження з відходами. Їхній приклад можна відтворити, і, сподіваємось, він поширився по всій країні та перетворився на таку необхідну норму.

Цілісний підхід до нашого процесу сертифікації zero waste міст, у якому беруть участь основні зацікавлені сторони, від мерів та операторів відходів до експертів з поводженням з відходами та громадян, які тепер пишаються тим, що живуть у цих громадах, є ключовим у досягненні амбіційних цілей на наступні роки.

Румунія

Регіон	Рік зобов'язання щодо ZW	Загальна кількість ТПВ на душу населення (2019)	Скорочення ТПВ з часу зобов’язання щодо ZW	% роздільного збору (2019)	Майбутні цілі
Салачея	2018	77	55,00%	72,00%	Переадресація відходів з полігонів на рівні 90% 40 кг залишкових відходів/люд/рік
Тиргу-Лепуш	2014	80	20,00%	75,00%	Переадресація відходів з полігонів на рівні 90% 70 кг залишкових відходів/люд/рік
Валеа луй Міхай	2020	89	TBD	50% (2020)	Переадресація відходів з полігонів на рівні 90% 40 кг залишкових відходів/люд/рік
Кочуба-Маре	2019	78,34	30,00%	45,00%	Переадресація відходів з полігонів на рівні 90% 40 кг залишкових відходів/люд/рік
Мізіл	2017	104,47	32,00%	33,00%	Переадресація відходів з полігонів на рівні 90% 70 кг залишкових відходів/люд/рік
Бранеті	2020	251,81	TBD	17,00%	Переадресація відходів з полігонів на рівні 90% 40 кг залишкових відходів/люд/рік
Ясси	2017	302	TBD	15,69%	Переадресація відходів з полігонів на рівні 90% 100 кг залишкових відходів/люд/рік
Орадя	2017	389	TBD	11,89%	Переадресація відходів з полігонів на рівні 90% 100 кг залишкових відходів/люд/рік
Команешті	2020	224	TBD	10,13%	Переадресація відходів з полігонів на рівні 90% 70 кг залишкових відходів/люд/рік
Роман	2019	340	TBD	10,00%	Переадресація відходів з полігонів на рівні 90% 100 кг залишкових відходів/люд/рік
Кодлея	2020	321	TBD	10,00%	Переадресація відходів з полігонів на рівні 90% 100 кг залишкових відходів/люд/рік
Ветрішоая	2020	51	TBD	0,00%	Переадресація відходів з полігонів на рівні 90% 20 кг залишкових відходів/люд/рік

Огляд румунських Zero Waste Міст. Дані надані Zero Waste Romania

Національний контекст

За даними Євростату, у 2018 році тверді побутові відходи в Румунії становили 272 кг на душу населення, що на 200 кг менше у порівнянні з середнім показником по ЄС, який становив 492 кг. Євростат також розрахував національний рівень перероблення Румунії у 2018 році — 11,1%; для порівняння, у 2017 році було 14%, але у 2009 році – всього близько 1%.
У країні немає великих потужностей для спалювання сміття для отримання енергії, при цьому близько 5% ТПВ направляються в цементні печі, а решта відходів, які не пройшли відновлення, — на полігони.
Румунські zero waste міста взяли на себе зобов'язання не відправляти відходи до цементних печей у межах своєї стратегії zero waste.

Прочитайте історію про Салачу, невелику громаду в Румунії, якій вдалося швидко, приблизно за 3 місяці, досягнути рівня перероблення 40% відходів майже з нуля і водночас зменшити загальне утворення відходів на 55%.

Іспанія

Авторка: Роза Гарсія,
генеральна директорка Rezero,
та Дейзі Агілера,
координаторка Alianza Residuo Zero

В Іспанії є 2 регіони, які особливо просунулися до моделей zero waste. За останнє десятиліття майже 100 громад Каталонії та Країни Басків взяли на себе провідну роль і почали впроваджувати власні місцеві стратегії zero waste. Однак Іспанія переживає бентежний період, бо інші регіони країни, як-от Мадрид і Балеарські острови, також прагнуть стати zero waste громадами й розробити амбіційну політику, яка виходить за рамки традиційного поводження з відходами. Ми з нетерпінням чекаємо на найближчі місяці, коли зможемо співпрацювати з багатьма громадами в цих регіонах, щоб підтвердити їхні зобов'язання завдяки новій Сертифікації Zero Waste Міст, яку розробляє Zero Waste Europe.

У законодавчому плані Каталонія, Наварра та Балеарські острови протягом останніх 2 років інтенсивно працювали над розробкою та впровадженням на практиці конкретних законів, що прискорюють перехід до циркулярної економіки. Наприклад, сюди входять дії, що зараз є обов'язковими, як-от збір відходів «від дверей до дверей» та фінансові стимули на зразок системи «плати за те, що викидаєш» . Чотири громади на Балеарських островах — Еспорлес, Буньйола, Пучпуньєнт, Манкуунітат де Райгер — мали показник утворення відходів на рівні до 120 кг на громадянина на рік у 2018 році.

Зрештою, Іспанія розпочала процес розробки нового пакета законів ЄС про відходи, і нещодавно був опублікований проєкт національного закону. Наразі громадянське суспільство та zero waste організації вимагають включення ключових елементів у національний закон. Ці вимоги включають впровадження політики запобігання та повторного використання, використання багаторазової тари, забезпечення належного перероблення органічних речовин, а також запровадження нових податків на відходи, що сприяють моделі «плати за те, що викидаєш».

Зважаючи, що в Іспанії є майже сотня zero waste громад, ми впевнені, що в наступні роки дедалі більше міст підуть шляхом нуль марнування ресурсів. Це неминуче, оскільки це єдина стійка модель навколишнього середовища, економіки, суспільства й охорони здоров'я. Майбутнє — за zero waste, і громади це добре знають. Криза пандемії COVID-19 підштовхне застосовувати термінові рішення для відновлення економіки, стратегії zero waste, із заощадженням коштів та можливостями у створенні робочих місць у сфері повторного використання та підготовки до повторного використання. Крім того, ми сподіваємось, що політика та нормативні акти на рівні ЄС далі надаватимуть пріоритети запобіганню та повторному використанню відходів, завдяки чому на ринок зможуть потрапляти лише продукти, що не містять токсичних речовин, багаторазові, довговічні, кі підлягають ремонту, переробленню та компостуванню.

Національний контекст

У 2018 році Євростат підрахував, що Іспанія створює 475 кг твердих побутових відходів на душу населення, це на 175 кг менше, ніж 2000 року, але більше, ніж 2012 року, що можна пояснити у ширшому економічному контексті. Крім того, рівень перероблення твердих побутових відходів в Іспанії, за оцінками, становить 38%, що на 10% нижче середнього показника в ЄС. Національна статистика за 2017 рік свідчить, що 18,3% твердих побутових відходів були перероблені та 17,8% закомпостовані. Однак виникають питання щодо точності цих цифр. Згідно з тією ж національною статистикою, лише 16% відходів збираються окремо, а це означає, що обчислюються показники перероблення разом зі створенням відходів, що направляються на БОМ (біологічне оброблення матеріалів), яке найчастіше закінчується засипкою полігонів. Щодо решти твердих побутових відходів, то трохи більш ніж половину (51,2%) було відправлено на полігони та 12,7% спалено.

Хорватія

Наш член, Zelena akcija (Друзі Землі — Хорватія), з 2015 року підтримує хорватські громади, щоб допомогти зменшити їхні відходи через мережу Zero Waste Croatia, яка складається з різних національних організацій. Офіційно 12 хорватських громад прийняли зобов'язання щодо zero waste, проте кількість тих, що надалі активно працюють над своїми планами, сьогодні трохи менша.

Тоді як у громадах Крк, Чаковець, Крижевці, Копрівниця, Людбрег та Осієк були досягнуті успішні результати та впроваджені ефективні практики, Zelena Akcija зосередила свої зусилля та подальший вплив спочатку на 7, а нині на 12 громадах, які обслуговуються компанією з перероблення відходів «PRE-KOM». Спочатку вони включали 7 громад, місто Прелог та райони Горічан, Доній Кралевець, Света Марія, Доній Відовець, Дон'я Дубрава та Которіба, у яких загалом проживає понад 25 000 жителів. Громади, які обслуговує PRE-KOM, взяли на себе зобов’язання щодо zero waste в кінці 2015 року, а до 2019 року вже 12 громад зобов’язались перейти на zero waste, охопивши понад 40 000 жителів.

У цих 12 громадах у 2019 році 57% відходів було зібрано роздільно, показник суттєво зріс з часу прийняття стратегії zero waste за п’ять років до цього, коли рівень становив лише 22%. Зокрема, місто Прелог досягло найкращих результатів, зібравши понад 66% відходів для перероблення. Однак виняткові результати можна побачити також у запобіганні відходів, а не лише у збиранні та переробці.

У 2019 році у 12 громадах, які обслуговує PRE-KOM, утворилося в середньому лише 70 кг змішаних побутових відходів на душу населення. Крім того, **загальний обсяг побутових відходів, що утворилися у 2019 р., становив 227 кг на душу населення**, порівняно із середнім показником по країні з загальним рівнем твердих побутових відходів 444 кг на душу населення.

Місто Прелог і сусідні регіони разом із компанією з утилізації відходів PRE-KOM не цілком задоволені своїми результатами та найближчим часом мають намір вдосконалювати систему. Вони встановили мету — 70% роздільного збору в найближчі роки, тоді як на національному рівні ця ціль встановлена на 2030 рік; таким чином ці гроади демонструють свій прогрес у контексті Хорватії. У регіоні було організовано низку заходів запобігання, зокрема створено центри повторного використання для різних матеріалів, і планується продовжувати розвивати ці центри разом із постійним діалогом з місцевими громадами.

Хорватія

«Підготувавши рекомендації у 2015 році, ми вважали, що громади, які обслуговує PRE-KOM, дотримуючись принципів zero waste, зможуть дуже швидко довести, що в Хорватії можна досягти чудових результатів. Їхній успіх став поганою новиною для багатьох груп інтересів, які блокували вдосконалення системи поводження з відходами через зацікавленість у бізнесі у сфері відходів.
Потрібна була мужність, щоб крокувати у напрямку, протилежному до того, якого дотримується більшість громад і хорватський уряд.

PRE-KOM показала, що за відносно короткий проміжок часу можна створити якісну систему поводження з відходами й стати хорошим прикладом для інших. Якщо цю систему реплікувати на решту міст Хорватії, ми швидко залишимо нижні рядки європейської статистики щодо перероблення та якості життя і наблизимося до найбільш успішних країн Європи. PRE-KOM розробила модель, яку повільно копіюють регіони Хорватії, і ми запрошуємо їх приєднатися до мережі найуспішніших регіонів Європи.

Я пишаюся тим, що Zelena akcija сприяла цьому успіху. Це свідчить про те, що НУО мають відповідні знання і що, коли влада готова вислухати аргументовані рекомендації, можна досягти значних результатів».

Марко Кошак, координатор Zero Waste Croatia

Національний контекст

У 2019 році, згідно з національною статистикою, у Хорватії утворилося 444 кг комунальних відходів на душу населення, що на 2% більше у порівнянні з загальною кількістю з 2018 року. Коефіцієнт роздільного збору становив 37%, що на 6% більше у порівнянні з 2018 роком, тоді як показник відновлення становив 30%, що на 5% більше у порівнянні з попереднім роком. Разом це призвело до зменшення на 7% загальної кількості побутових відходів, що утилізуються, 2018 роком.

З коефіцієнтом відновлення 30% на 2019 рік, Хорватія суттжво покращила свої показники відтоді, як вона стала державою-членом ЄС, тоді як коефіцієнт відновлення становив лише 3% у 2007 році. Однак, як обговорювалося вище, ЄС вимагає від держав-членів переробляти 50% твердих побутових відходів до 2020 року, тож у країні є багато можливостей для вдосконалення системи відходів і перероблення. Зокрема, дивлячись конкретно на ефективність збору та перероблення біовідходів, часто це єдина політика, яка може мати найбільший вплив з погляду зменшення відходів і підвищення рівня перероблення. Наприклад, Хорватія у 2018 році переробила лише 12 кг біологічних відходів на душу населення, у порівнянні з середнім показником для ЄС — 83 кг на душу населення.

Дізнайтеся більше про те, як місто Прелог і сусідні громади стали найкращими прикладами на шляху до zero waste у Хорватії та за її межами.

Перегляньте інформаційні бюлетені для кожної країни та дізнайтеся більше про стан збору біологічних відходів у ЄС, а також про потенціал до покращень у нашому новаторському звіті на цю тему.

Німеччина

Автори: Марк та Марі Делапер'єр, засновники Zero Waste Kiel e.V.

Отримавши мотивацію від Асоціації Zero Waste Kiel e.V. та законне рішення парламенту міста, Кіль спочатку взяв на себе зобов'язання стати першим німецьким Zero Waste Містом у вересні 2018 року. Через два роки, у вересні 2020 року, Кіль розробив і опублікував свою Концепцію Zero Waste Міста, яка містить амбіційні цілі до 2035 року щодо зменшення загального обсягу утворених відходів на одного жителя на рік на 15% в порівнянні з 2017 роком, а також зменшення залишкових відходів до 85 кг на жителя на рік.

Кіль — місто, що знаходиться на півночі Німеччини на березі Балтійського моря, столиця федеральної землі Шлезвіґ-Гольштейн та місто-партнер Сан-Франциско. Кіль вже встановив жорсткі зобов'язання у рамках свого кліматичного плану «100% захисту клімату до 2050 року» («100% Klimaschutz 2050») і, як приморське місто, має жителів, що усвідомлюють наростальні проблеми, викликані забрудненням морів пластиком. У 2018 році наше некомерційне об'єднання «Zero waste Kiel e.V.» запропонувало громаді розпочати мандрівку в напрямку «нуль відходів» як логічне продовження сталого розвитку міста.

Проєкт Zero Waste координував відділ охорони навколишнього середовища міста Кіль, він був розроблений разом із експертною командою з Вуппертальського інституту клімату, довкілля та енергетики.

Zero Waste Kiel e.V, як партнер проєкту Zero Waste Місто, з ентузіазмом надає і продовжує консультувати процес, розпочатий департаментом охорони довкілля.

Ми встановили зв'язок із мережею Zero Waste Europe та регулярно надаємо громаді конкретні поради та підтримку, використовуючи методологію zero waste міст, яку вже практикували та застосовували сотні інших європейських міст.

107 заходів, запропонованих у концепції zero waste для досягнення двох основних цілей, зазначених вище, в основному є результатом широкої участі громадян. Процес було скоординовано за допомогою 5 семінарів, проведених у другій половині 2019 року та на початку 2020 року.

Ключові дані та цілі міста Кіль

Загальне утворення твердих побутових відходів у Кілі на душу населення: **498 кг (2017 р.)**

Середнє загальне утворення німецьких побутових відходів на душу населення: **615 кг (2017)**

Завдання Кіля щодо загального утворення твердих побутових відходів на душу населення: **424 кг до 2035 р.**

Утворення залишкових відходів Кіля на душу населення: **170 кг (2017 р.)**

Утворення залишкових відходів на душу населення: **85 кг до 2035 року (50 кг у довгостроковій перспективі)**

Роздільний збір відходів Кіля на душу населення: **190 кг/38% (2017 р.)**

Середній рівень роздільного збору в Німеччині/коефіцієнт вторинного перероблення: **66% (2016 р.)**

Інші ключові цілі та заходи, які має запровадити місто Кіль

- Зменшення кількості відходів у громадських будівлях удвічі до 2035 року.
- Зниження забруднення біовідходів, паперу, картону та легкої упаковки до рівня нижче 10% до 2050 року.
- 10 zero waste шкіл до 2035 року.
- До 2025 року на заходах, які організовує громада Кіль, дозволяється використовувати лише посуд багаторазового використання, а до 2030 року — лише посуд багаторазового використання на всіх заходах, що проводяться в межах міста.
- До 2025 року на місцевих ринках немає одноразового пакування.
- Створення настанов у сфері zero waste для державних закупівель.

Німеччина

Наступні кроки

Кіль також буде пілотним містом для тестування нової програми Сертифікації Zero Waste Міст, яку нині розробляє і незабаром запустить Zero Waste Europe. Водночас наша Асоціація стоїть перед захопливим викликом. Кілька німецьких міст та інших асоціацій zero waste, що цікавляться проєктом Кіля, зв’язалися з нами, щоб почерпнути наш досвід та допомогти поширити підхід zero waste міст у Німеччині. Ми будемо співпрацювати з іншими членами Zero Waste Europe у захопливому новому проєкті з метою вивчення досвіду Кіля та його відтворення в інших місцях. Ми плануємо об’єднати мережу асоціацій zero waste під прапором організації Zero Waste Germany, збираючи й адаптуючи кілька ключових ресурсів щодо підходу zero waste міст, які будуть оприлюднені на вебсайті Zero Waste Germany.

«Федеральна столиця Кіль усвідомлює глобальну проблему, що виникає через збільшення споживання ресурсів і збільшення обсягу відходів. Забагато ресурсів було витрачено даремно, замість того, щоб повернути їх у життєвий цикл або уникнути з самого початку. Тому я пишаюся тим, що Кіль вирішив приєднатися до міжнародного руху zero waste і постійно працювати над зменшенням кількості своїх відходів. Тим самим ми хочемо розв'язувати глобальну проблему збільшення вичерпання ресурсів на місцевому рівні, і як перше амбіційне Zero Waste Місто Німеччини сподіваємось стати взірцем для інших міст».

Доріс Грондке, керівниця Департаменту міського розвитку, будівництва та навколишнього середовища

Тогорічна конференція, яку організували Kiel Zero Waste Europe та ZW Kiel e.V., називалася «Кіль — наріжний камінь Zero Waste Міст у Німеччині». Сьогодні ми можемо сказати: так, наш проєкт справді був своєрідним наріжним каменем, пусковим механізмом змін та джерелом натхнення на наступні роки. Зобов'язання міста й офіційне прийняття заходів, викладених у концепції Zero Waste, будуть передані на голосування міської ради у листопаді 2020 року, незадовго до Європейського тижня скорочення відходів. Ми з нетерпінням чекаємо на результат голосування й офіційне прийняття цього зобов’язання!

Заява громадської zero waste команди міста Кіль, Німеччина

Після рішення міської ради Кіля стати Zero Waste містом у вересні 2018 року, що супроводжувалось інтенсивною розробкою концепції протягом останніх дванадцяти місяців, стратегія zero waste для Кіля тепер завершена. Стратегія була розроблена за підтримки відомого Вуппертальського інституту та у тісній співпраці з жителями Кіля та Асоціацією Zero Waste Kiel e.V., яка також є партнером zero waste проєкту міської адміністрації. Загалом близько 450 жителів Кіля взяли участь у п’яти семінарах й одному стартовому заході та згенерували понад 650 ідей, які були структуровані та включені до фінального каталогу заходів.

Завдяки своїй стратегії zero waste Кіль зробив ще один вагомий внесок у стратегію сталого розвитку міста. Стратегія zero waste ідеально поєднується з діяльністю міста щодо захисту клімату та його зобов’язаннями в рамках Порядку денного ООН до 2030 року та 17 Цілями сталого розвитку (ЦСР).

Стратегія zero waste була офіційно затверджена міською радою в листопаді 2020 року, а це означає, що заходи у сфері zero waste почнуть реалізовуватися з метою різкого зменшення кількості відходів у Кілі найближчим часом.

Національний контекст

За оцінками Євростату, 2018 року Німеччина переробила 67% твердих побутових відходів, що є найвищим показником у ЄС на сьогодні, хоча за новою методологією, прийнятою ЄС 2019 року, ця цифра, ймовірно, буде нижче 60%. Німеччина має давню традицію лідирувати в переробленні та зборі відходів «від дверей до дверей», однак країна також славиться одними з найбільших обсягів утворення відходів на людину. За попередніми оцінками, станом на 2018 рік німці виробляли 455 кг відходів на душу населення, із них — 187 кг залишкових відходів. Загальне утворення відходів на 7 кг менше, ніж у 2018 році, але статистика вказує на постійне збільшення утворюваних відходів.

ЄС дедалі частіше робить кроки, щоб офіційно визнати «перетворення відходів в енергію» нестійкою практикою, яка є несумісною з циркулярною економікою та цілями вуглецевої нейтральності. Читайте тут нашу останню довідку щодо виключення спалювання відходів з Регламенту ЄС.

Болгарія

Авторка: Євгенія Ташева,
Za Zemiata

На сьогодні Свіленград — єдине Zero Waste Місто в Болгарії. Громада розпочала шлях до zero waste ще у 2018 році, коли була створена місцева Консультативна рада з питань zero waste, що включала членів команди Za Zemiata, роль якої полягає в підтримці місцевої влади у здійсненні плану дій у сфері zero waste. У 2019 році Свіленград офіційно подав дані та підписав своє зобов'язання стати частиною Програми «Zero Waste Міста».

Останні значні вдосконалення місцевої системи поводження з відходами у Свіленграді в межах цього зобов'язання включають організований збір відсортованої вторсировини «від дверей до дверей» з магазинів та ресторанів, на основі наявної системи збору побутових відходів домогосподарств.
Також громада розширила свою інфраструктуру управління, що включало придбання пресмашини для оптимізації зберігання та транспортування викинутого паперу та картону. У вересні 2020 року Свіленград запустив нову установку для компостування місткістю 3000 тонн на рік. Компостер постачається разом із відповідним обладнанням для транспортування та оброблення викинутих органічних матеріалів і контейнерами для роздільного збору: коричневим для харчових відходів та зеленим для садових відходів.
Тривожною тенденцією є те, що багато громад дедалі частіше шукають шляхи виробництва палива на основі змішаних відходів (англ. — Refuse Derived Fuel, RDF), перед тим як їх захоронять на звалищах.

«Результати наших зусиль добре видно: контейнери, наповнені органічними відходами, надходять до місця компостування. Участь наших громадян, які старанно відокремлюють свої відходи, є ключовим фактором для подальшого поступу нашої громади у напрямі сталого управління відходами».

Заступниця міського голови Свіленграда,
Марія Костадінова

Дані про тверді побутові відходи Свіленграда (ТПВ) за 2016-2020 рр.

У жовтій колонці в таблиці нижче добре видно вплив стратегії zero waste Свіленграду.
З 2019 року обсяг матеріалів, відправлених на перероблення, значно збільшився, а роздільний збір подвоївся вже за рік.

Болгарія

Кількість відходів за видами перероблення та потоком відходів	2016	2017	2018	2019	Січ-Лип 2020
Залишкові/змішані відходи, що транспортуються до сортувальної станції перед відправленням на полігон (кг/на душу населення)					
Попередньо оброблені	277.4 кг	258.4 кг	271 кг	266 кг	142 кг
Захоронені/розміщені на полігоні	264.4 кг	248.1 кг	238 кг	184.4 кг	79.8 кг
Відсортовані для перероблення або RDF зі змішаних відходів	10 кг	10.3 кг	34.2 кг	77.8 кг	62.6 кг
Система роздільного збору: 1. Система самостійної доставки для відходів паковання (громадські контейнери) 2. Жовті вивізні сміттєві контейнери («від дверей до дверей») 3. Магазини та інші комерційні підприємства					
1. Система самостійної доставки для відходів паковання (громадські контейнери) (вимірювання в тоннах)					
Зелений контейнер (скло)	5.1	21.1	14.7	83.6	41.8
Жовтий контейнер (пластик, метал)	14.8	15.0	3.8	17.0	8,5
Синій контейнер (папір)	22.8	17.8	14.2	32.0	16.0
2. Жовті вивізні сміттєві контейнери («від дверей до дверей») (вимірювання в тоннах)					
	6.8	35.2	69.7	73.3	40.7
3. Магазини та інші комерційні підприємства (вимірювання в тоннах)					
Відходи електричного та електронного обладнання	6.8	35.2	69.7	73.3	46.2
Загальний роздільний збір (т)	0.0	35.4	47.7	125.2	153.3 [1]
Загальна кількість утворених відходів (т) [2]	49.6	131.6	150.3	331.1	3311.9
% роздільного збору	0,80%	2.24%	2.42%	5.30%	4.63%
% захоронення на полігонах	95.61%	93.87%	85.29%	27.02%	53.33%
% RDF + вторинне перероблення + інше відновлення	3.59%	3.89%	12.29%	27.68%	42.04%

[1] Враховуючи результати роботи за перші 7 місяців, прогнозована кількість на 2020 рік становить 262,84 тонни.

[2] Оскільки не існує точної системи вимірювань, оцінювання проводиться шляхом підсумовування залишкових та окремо зібраних відходів.

Національний контекст

За показниками роздільного збору та перероблення Болгарія традиційно відстає від інших країн ЄС. Після 2020 року з’являється кілька факторів, які змінять правила гри, що змусить місцеву владу прагнути оптимізувати свої витрати й ефективність управління відходами:

1. Нові методи оплати послуг поводження з відходами відповідно до кількості утворених відходів;
2. Значно підвищені збори за звалища в масштабах усієї країни;
3. Нові цілі перероблення після 2020 року, встановлені Європейським Союзом;
4. У межах країни різко скорочується площа полігонів разом із відсутністю доступних Європейських фондів гуртування для розширення цього потенціалу або побудови нових об’єктів.

Як згадувалося вище, у 2020 році Програма «Zero Waste Міста» розширилася на дві нові країни — Україну та Сполучене Королівство.

Сполучене Королівство

11 липня 2019 року Комітет з питань навколишнього середовища та відновлення міста Деррі-Сіті й округу Страбан, що у Північній Ірландії, схвалили заявку на членство міста в Програмі «Zero Waste Міста». У вересні 2020 року рада Страбану офіційно подала свою заявку до Програми «Zero Waste Міста», ставши першим Zero Waste Містом у Сполученому Королівстві та на острові Ірландія.

Прагнення стати Zero Waste Містом є вирішальним елементом ширшої Стратегії циркулярної економіки/zero waste, розробленої в грудні 2017 року. Стратегія, розроблена компанією «Eunomia Research & Consulting», має на меті змістити зусилля з управління відходами в напрямку найвищого рівня ієрархії в бік запобігання та спрямована на розвиток регіональної економіки, шляхом якомога довшого використання ресурсів і продуктів, їх регенерації наприкінці життєвого циклу. Стратегія містить 37 політик (стратегічних підходів), які рада зобов’язалася просувати.

У рамках своїх зобов’язань рада Деррі-Сіті й округу Страбан запровадять заходи, які дозволять їм досягти таких цілей:

- перероблення твердих побутових відходів на рівні 65% до 2035 року;
- перероблення відходів упаковки на рівні 75% до 2030 року;
- зменшення захоронення на полігонах твердих побутових відходів до 10% до 2030 року;
- заборона на захоронення на полігонах роздільно зібраних відходів.

Рада також поставила собі за мету зменшити змішані відходи до менше ніж 150 кг на одного мешканця на рік до 2030 року, тоді як нинішній обсяг становить приблизно 300 кг на одного мешканця на рік. Крім того, рада надасть пріоритет високоякісній сухій вторинній сировині, придатним для місцевих переробників.

Встановлено мету направляти щонайменше 70% вторсировини для матеріального перероблення на місцевому рівні, до того ж рада зобов'язується не укладати жодного контракту щодо змішаних відходів, що може стати на заваді досягненню цілей zero waste.

Детальніше про успіх Деррі-Сіті й округу Страбан читайте в нашому блозі.

«Zero Waste North West щиро пишається нашим регіоном, нашими політичними представниками, представниками ради й усіма зацікавленими сторонами та громадянами. Це перший крок до розв’язання кризи утворення відходів, яка забруднює наше повітря, землю та води, не лише локально, а й глобально. Ми не можемо змінити наш шлях виходу з цієї кризи. Тут і по всьому світу потрібно перейти від лінійної економіки до циркулярної. Тоді ми побачимо, чим насправді є відходи — втратою з циркулярної економіки. З року в рік ми повинні неухильно зводити утворення відходів до нуля. Це інновації та напрями з потенційно великою кількістю робочих місць, це нове бачення екологічного відновлення в нашому міському регіоні, яке надає пріоритет здоров’ю та добробуту нас самих та планети загалом. Це подорож, у якій кожен відіграє особливу роль. Дякуємо всім, хто долучився до здійснення першого кроку до інновацій та відродження економіки нашого міста-регіону. Нехай же розпочнеться ця подорож!»

Мейв О’Ніл, голова Zero Waste North West

Національний контекст

У 2018 році у 4 країнах Сполученого Королівства (Англія, Уельс, Шотландія та Північна Ірландія) загальний показник перероблення твердих побутових відходів становив 45%: він знизився з 45,5% у 2018 році та був нижче середнього показника 47% по ЄС. Англія переробила 44,1%, тоді як у Шотландії та Північній Ірландії показники складали 42,8% та 47,7% відповідно. Найефективніша країна Сполученого Королівства з погляду перероблення — Уельс, де 54,1% твердих побутових відходів переробляються. За даними Євростату, тверді побутові відходи, що утворюються у Сполученому Королівстві щороку, становили 463 кг на душу населення — це трохи нижче середнього показника по ЄС, який становив 492 кг, з яких приблизно 250 кг на душу населення припадало на змішані відходи.

Україна

17 вересня 2020 року виконавчий комітет Львівської міської ради ухвалив рішення, що підтверджує зобов'язання Львова стати першим українським Zero Waste Містом і першим Zero Waste Містом за межами Європейського Союзу.

Населення Львова становить приблизно 755 000 осіб, таким чином, воно є найбільшим на заході та сьомим за величиною містом у всій країні. Минулого року львів’яни виробили 356 кг відходів на душу населення. Роздільний збір відходів здійснюється або «від дверей до дверей» або через вуличні контейнери, хоча матеріали, які збираються, різняться залежно від того, яка з 6 львівських компаній з управління відходами обслуговує домогосподарство чи бізнес.
У межах міста збір органічних відходів все частіше стає обов'язковим і частково впроваджено систему «плати за те, що викидаєш».

Громадські об’єднання Zero Waste Lviv та Zero Waste Alliance Ukraine беруть участь у новому проєкті, спрямованому на пришвидшення поступу у сфері zero waste на місцевому рівні в Україні та в 10 інших країнах. Команда у Львові визнає, що це зобов'язання — лише перший крок, і попереду багато роботи для розробки ефективної локальної стратегії zero waste, що включатиме збір якісніших даних для постановки чітких цілей зменшення відходів, спираючись на ціль скорочення відходів на 30%, поставлену у 2017 році.

«Ми пройшли довгий шлях з 2017 року, коли була представлена ідея прийняти стратегію zero waste для нашого міста. У тісній співпраці з міською радою, місцевим бізнесом, громадськими організаціями та дедалі більшою кількістю громадян ми визначили тенденцію до запобігання утворення відходів як пріоритет номер один у поводженні з відходами та надихнули рух по всій Україні».

Ірина Миронова, голова ГО «Нуль відходів Львів»

Читайте детальніше про зобов’язання Львова стати zero waste містом.

Угорщина

В середині останнього десятиліття, у 2010-2020 рр., низка угорських громад також долучились до Програми «Zero Waste Міста». Під керівництвом нашого місцевого члена — громадської організації «Humusz», угорські громади з усієї країни підписали національний план з реалізації концепції zero waste.

Однак протягом останніх кількох років та з початку реалізації Угорського плану поводження з відходами на 2014-2020 роки, повноваження щодо поводження з відходами в країні стали централізованими, відповідальність перейшла з місцевого на національний рівень. У поєднанні з мінливим національним ландшафтом це призвело до того, що громади втратили можливість брати на себе зобов'язання, необхідні для долучення до Програми «Zero Waste Міста». Хоча до громад, які взяли попередні зобов’язання дотримуватися принципу «нуль марнування відходів», досі можна отримати доступ через нашу онлайн-карту, ми більше не включаємо їх у наші обговорення та планування програми в цілому.

За даними Євростату, Угорщина виробляла 381 кг твердих побутових відходів на душу населення у 2018 році з коефіцієнтом перероблення 38%. Хоча дані іноді неточні, ми будемо продовжувати співпрацювати з нашим місцевим членом, організацією «Humusz», щоб надавати підтримку будь-якій місцевій владі, яка може використовувати наявні компетенції для розробки та впровадження політики зменшення відходів.

Управління системою поводження з відходами в країні може здійснюватися на національному, регіональному чи місцевому рівнях — це не є обов’язковою умовою чи визначальним фактором досягнення прогресу на місцевому рівні.

Однією з переваг нашого підходу zero saste міст є те, що він допомагає децентралізувати управління відходами, перевівши його на місцевий рівень. Однак, якщо обставини склалися так, що повноваження щодо управління відходами перебуває на регіональному або національному рівні, громада може впровадити ще кілька заходів у межах ефективної місцевої стратегії zero waste. Сюди входять розробка нормативно-правових актів на місцевому рівні щодо запобігання виникненню відходів, стимулювання зменшення відходів або розробка найкращих практик щодо конкретних аспектів, як-от децентралізовані ініціативи з управління органічними речовинами, наприклад громадське компостування.

Читайте дослідження про французьке місто Рубе, яке реалізувало дуже впливову стратегію залучення громади, щоб зменшити кількість своїх відходів, попри відсутність формальної можливості змінювати практики збору й оброблення відходів.

Найкращі практики zero waste

Для створення цілісної, орієнтованої на громаду стратегії необхідне поєднання різних факторів і програм. Від ефективного збору відходів «від дверей до дверей» і до цільової комунікації з місцевою громадою — існує безліч різних аспектів стратегії zero waste, які слід враховувати громаді в процесі розробки стратегії з нуля або оптимізації наявної.

У цьому розділі показано лише кілька найкращих практик zero waste у Європі, що застосовуються місцевими та регіональними органами влади. Деякі реалізовуються в межах нашої Програми «Zero Waste Міста», а інші — ні. Всі ці ініціативи були реалізовані або підтримані громадами, які визнають, що лише перероблення недостатньо для вирішення сміттєвої кризи — насамперед потрібно зосередитися на запобіганні утворення відходів.

Автомати самообслуговування, Словенія

Автор: Яка Кранц, генеральний секретар Ekologi bez meja

Перша в Словенії автоматизована станція для купівлі екологічно чистих рідких побутових засобів була створена в магазині «Депо» у громаді Врхніка у 2017 році. Комунальне підприємство «Врхніка», надало приміщення, а «NMC», компанія-постачальник автоматів (з дозаторами для молочних продуктів і вина), забезпечила інноваційне технологічне рішення для проєкту.

Запропонувавши можливість купівлі мийних засобів без використання пластику й упаковки в магазині «Депо», громада хотіла наблизити стратегію zero waste міста Врхніка до покупців і зробити життя без відходів більш доступним для жителів. Бізнес-модель базується на можливості клієнтів поповнити багаторазову упаковку довільною кількістю засобів для чищення та інших рідин, при цьому кожен покупець приносить свою багаторазову тару й використовує її повторно. Вага упаковки та об'єм виданої рідини обчислюються разом, щоб визначити плату для кожного клієнта. Після транзакції друкується наклейка, яка є одночасно рахунком і сертифікатом на товар. Самі автомати також є прикладом повторного використання та перероблення, оскільки їхні корпуси переважно виготовляються зі вторинних матеріалів.

Рисунок 1. Depo Vrhnika Facebook

Згодом використання автоматів поширилося на столицю Словенії, Любляну, яка також дотримується своїх зобов'язань у напрямі zero waste. Автомати можна знайти в декількох місцях по всьому місту, а пристрій, який експлуатує компанія з управління відходами «Snaga», називається «Bert». Euromonitor International визнав торговий автомат Bert найбільш інноваційною концепцією для ритейлу в 2019 році в рамках свого щорічного дослідження світового ринку роздрібної торгівлі. Понад це, машина потрапила також на ринок Хорватії і зараз використовується в Рієці, а також її продовжують впроваджувати в інших словенських містах.

> *«Ми раді, що громадяни повертаються для наповнення тари, яку вони приносять з дому, тим самим не створюючи нових відходів упаковки».*
>
> Мая Нагоде, представниця компанії «NMC», в інтерв'ю порталу «Zelena Slovenija»

Рисунок 2. JP VOKASNAGA, Bert - Ljubljana CPU

Автомат Bert і організована система у Врхніка відповідає духу zero waste. Дотримання принципів сталого життя шляхом надання конкретних послуг несе в собі важливе повідомлення: завдяки продуманим покупкам споживачі можуть значною мірою запобігти утворенню нових відходів. Це частина більш масштабного процесу, що відбувається в Словенії, де люди дедалі активніше усвідомлюють важливість покупок без пакування, і більше підприємств адаптують свої бізнес-моделі, пропонуючи варіанти багаторазового використання та наповнення тари.

Усі локації та магазини з опцією «принесіть власну упаковку», а також додаткову інформацію та освітні матеріали з цієї теми можна знайти на сайті manjjevec.si.

Сімейний челендж Zero Waste, Капаннорі

Автори: Россано Ерколіні
та Лаура Ло Престі, Zero Waste Italy

Як гадаєте, чи можливо помістити все сміття людини за рік лише в один пакет? Подумайте над цим. В результаті Сімейного челенджу Zero Waste кожна людина, яка взяла участь, утворила в середньому лише 3,8 кг змішаних відходів за рік.

Центр досліджень Zero Waste допоміг провести в італійському місті Капаннорі перший місцевий Сімейний челендж Zero Waste. У проєкті бере участь 85 сімей (разом – 240 осіб), зокрема сім'ї мера та віцемера, яким надається підтримка у подальшому зменшенні своїх відходів та які готові, в рамках проєкту, на щотижневе зважування своїх змішаних відходів. Ідея проєкту була запозичена з досвіду сімей із французького міста Рубе, яке ініціювало власний домашній челендж zero waste, після візиту-обміну досвідом заступника мера Рубе в 2013 році.

У Капаннорі родини, які приєдналися до челенджу, економлять гроші в межах змінної частини місцевого податку за поводження з відходами (TARI). Знижка в 30% надається сім'ям, які компостують їжу та садові відходи вдома, а сім'ї-учасниці водночас отримують додаткову знижку. В результаті сім'я економить приблизно 80-90 євро на рік — це значна сума, враховуючи і без того дуже низький рівень податку TARI в Капаннорі завдяки його ефективній стратегії zero waste. З розслідування, проведеного незалежною газетою «Il Tirreno» три роки тому, ми знаємо, що Капаннорі, серед тосканських міст із кількістю жителів понад 25000, є громадою, де члени сімей платять найменші податки. Сім'я з 3 осіб у Капаннорі платить приблизно 250 євро на рік.

Кожна сім'я реєструється на участь у челенджі в Центрі досліджень Zero Waste. Вона отримує блокнот, розділений на різні кольори, які відповідають кольорам окремих пакетів для відходів. У цьому блокноті сім'ю просять записувати вагу змішаних відходів, перш ніж залишити їх на вулиці для збору. Сім'ям, які беруть участь, протягом року забезпечується постійна підтримка та рекомендації щодо подальшого зменшення їхніх відходів. Центр досліджень Zero Waste проводить навчальні зустрічі на різні теми, як-от компостування та створення маленьких міських городів удома. У 2019 році також були організовані невеликі тренінги з виробництва мила та ремонту деяких домашніх меблів.

Крім того, щотижня волонтер із Центру досліджень Zero Waste допомагає домогосподарствам зважувати їхнє сміття та правильно записувати дані у блокнот.

Оскільки сім'ї, які беруть участь у проєкті, отримують знижку лише на змішані відходи, інші фракції, що підлягають вторинній переробці, не зважуються (просто описуються) перед вирішенням на перероблення. Однак сім'ям пропонується зважувати весь пакет для перероблення, щоб Центр міг зрозуміти, скільки пластику використовують ці zero waste сім'ї щотижня.

Середній обсяг змішаних відходів сімей-учасниць на душу населення становить 3,8 кг у порівнянні з середнім показником у Капаннорі 87-88 кг на душу населення.

Інфраструктура zero waste у Капаннорі включає також 5 центрів ремонту та повторного використання, де відновлюють і продають товари, які були у вжитку, які в іншому випадку були б відправлені на утилізацію. Ці центри доступні для всіх мешканців (а не лише для сімей, які беруть участь у програмі), і вони є важливою частиною місцевої системи, яка заохочує та впроваджує «циркулярне» мислення, допомагаючи продовжити термін служби речей шляхом їх ремонту та повторного використання. Перелік предметів, які ремонтують у центрах, включає серед іншого меблі, вживаний одяг та різну побутову техніку. Наразі в цій системі повторного використання та ремонту працюють 12 людей, які займаються столярством, ремонтом меблів і велосипедів, перешиванням текстильних виробів тощо. Капаннорі також незабаром відкриє новий центр з ремонту відходів електричного та електронного обладнання.

Сімейний челендж Zero Waste в Капаннорі є ідеальним втіленням одного з найважливіших принципів у підході zero waste міст — постійного пошуку вдосконалення й оптимізації. Капаннорі вже є одним із найефективніших zero waste міст Європи, з коефіцієнтом роздільного збору 82% та середнім показником утворення змішаних відходів 87-88 кг на душу населення. Система «плати за те, що викидаєш» використовує радіочастотну ідентифікацію (RFID) для зчитування та кількісної оцінки залишкових відходів кожного домогосподарства, результатом чого є один із найнижчих податків на відходи в регіоні, як зазначено вище. Втім, громада визнає, що можна зробити більше для подальшого зменшення відходів, надавши місцевим сім'ям пряму підтримку та стимулювання для мінімізації їхніх відходів.

Багаторазові підгузки, проєкт «Lavanda»

Для багатьох Zero Waste Міст одноразові підгузки є одними з найпоширеніших і найбільш проблематичних предметів, які значною мірою сприяють збільшенню обсягів змішаних відходів. Одноразові підгузки, що є важливою частиною будь-якого суспільства, часто призводять до великої кількості відходів, які неможливо переробити.

Як свідчить статистика, у 2017 році **по всьому ЄС було використано близько 33 мільярдів одноразових дитячих підгузків, внаслідок чого щорічно утворюється 6 731 000 тонн відходів**.

Одноразові прокладки, дитячі підгузки та вологі серветки відповідають за приблизно 7 832 000 тонн відходів у межах ЄС-28 (що еквівалентно 15,3 кг на одного жителя на рік). Це **становить 3% від загального обсягу твердих побутових відходів та 4% від загального обсягу змішаних відходів громад.**

Одноразові підгузки та прокладки також суттєво сприяють глобальному потеплінню.
За весь свій життєвий цикл ці предмети утворюють 3 300 000 тонн відходів, що еквівалентно 245 000 тонн CO_2 на рік відповідно.

Визнаючи необхідність розв'язання проблеми одноразових підгузків, соціальний кооператив «Eta Beta» у Болоньї створив проєкт «Lavanda». Проєкт прагне сприяти використанню багаторазових підгузків та наближати батьків до цього екологічного, економічного та здорового вибору. У межах проєкту надається послуга збору та прання використаних тканинних підгузків для місцевої громади, в обмін на доставку чистих. Цей проєкт розпочався у 2009 році завдяки співпраці з Болонським університетом і формально функціонував у місті з 2013 року, при цьому стартове фінансування було надано регіоном Емілія-Романья.

Нині проєкт працює лише з державними адміністраціями, організаціями та кооперативами, які управляють яслами. У майбутньому «Lovanda» хоче поступово розширити свої послуги для сімей.

Збір підгузків

Служба збору та доставки здійснюється двічі на тиждень, а пункти збору брудних підгузків встановлюються за межами будівель організацій-учасниць. Служба також постачає контейнери та сумки для збору брудних підгузків під час заміни.

Мішки з брудними підгузками необхідно взяти і віднести у зовнішній контейнер, який оснащений подвійним отвором. Зовнішню кришку контейнера відкривають і кладуть туди брудні підгузки, при цьому кришка автоматично закривається. Потім важіль потягується, відкриваючи другу (внутрішню) кришку, а користувачі поміщають підгузки всередину мішка для збору. Ця система зупиняє або принаймні значно обмежує виділення неприємних запахів. Мішки для збору підгузків виготовлені з матеріалу, що піддається компостуванню (кукурудзяних відходів), і можуть бути утилізовані як органічні відходи після використання.

Прання підгузків

Підгузки перуть у пральні, призначеній виключно для цієї послуги, що відповідає стандартним гігієнічним нормам для лікарень. Процес прання та пакування здійснюється соціально незахищеними працівниками, яких влаштовує на роботу через обмін робочими місцями кооператив «Eta Beta». Наставник стежить за виробничим процесом контролює процес соціальної реінтеграції залучених працівників. Щодня для обслуговування потрібні 3 працівники: 2 працівники для прання та 1 водій для збору та доставки.

Контроль та якість

Проєкт передбачає запровадження системи розпізнавання підгузків, яка дозволила б сім’ям контролювати весь процес оренди як у школі, так і вдома. «Lavanda» тестує різні варіанти розпізнавання підгузків за належністю до дитячого садка, кімнати/секції та окремої дитини: індикаторами слугують кольори, буквено-цифрові коди або символи та штрих-коди. Остаточний вибір методу ідентифікації буде зроблений на основі ретельної оцінки витрат/вигод. Впровадження системи розпізнавання підгузків також дозволить контролювати кількість вхідних і вихідних підгузків, що дозволить оперативно втручатися у разі виникнення будь-яких проблем з окремою дитиною чи яслами (наприклад, алергії або зауваження щодо послуг «Lavanda»).

Упровадження та розвиток послуги

У період з 2009 по 2011 рік проєкт пройшов через експериментальну фазу, у якій взяли участь 8 установ, а приблизний обсяг підгузків становив 8000 на рік. З 2012 по 2014 рік послугу було розширено до 18 установ, а у 2015-2019 роках кількість закладів-учасників зросла до 20-22.

У 2020 році багато установ, що беруть участь у проєкті (дитячі садки, школи) були закриті через пандемію COVID-19 і не приєдналися до послуги, коли установи частково відновили роботу.
Усі заклади-учасники знаходяться в провінції Болонья, у радіусі приблизно 30 км від штаб-квартири Eta Beta.

У 2015 році кількість підгузків, які були випрано та не перетворено на відходи, становила 44 030. Кожного з наступних років до 2020 року кількість випраних підгузків перевищила 21 700 одиниць, досягнувши на піку 35 792 одиниць у 2017 році. Через пандемію COVID-19 у 2020 році було випрано лише 11 745 одиниць.

За результатами оцінювання життєвого циклу, проведеного у 2008 році Агентством з охорони навколишнього середовища Сполученого Королівства, був зроблений висновок про те, що питома вага підгузка до використання становила 38,6 г, тоді як питома вага використаного підгузка — приблизно 191 г. З допомогою цих цифр, можна обґрунтовано розрахувати обсяг відходів, який запобігається завдяки проєкту «Lavanda» щороку. Наприклад, у 2015 році в рамках проєкту в змішані відходи не потрапило 8409,73 кг підгузків. Тому, якби проєкти багаторазового використання підгузків на зразок «Lavanda» були розширені, щоб охопити більше дитячих садків і більшу кількість європейських міст, то потенційний вплив на скорочення обсягу відходів одного з найбільш проблемних потоків був би величезним.

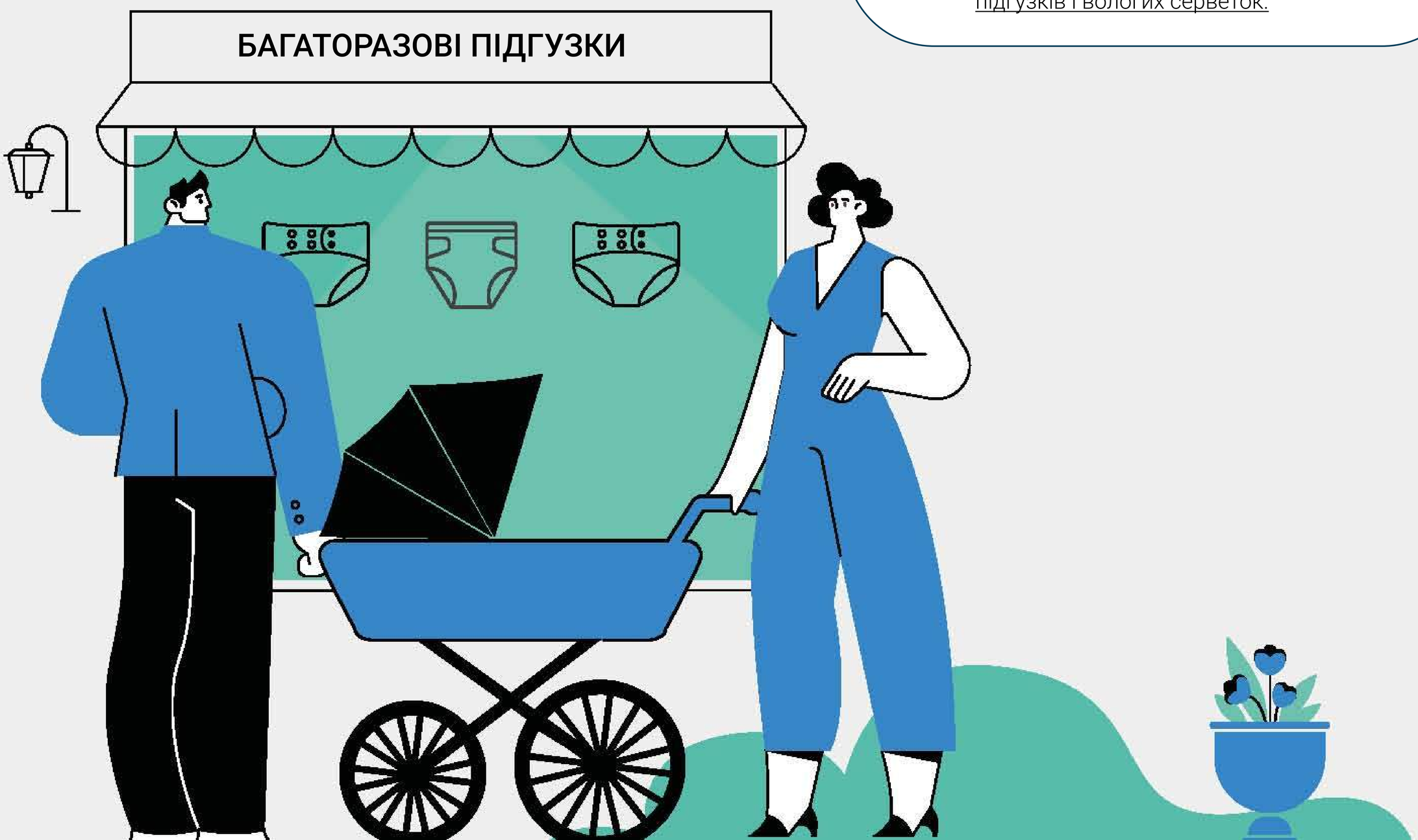
Навчання та оцінка

Перед початком навчального року послуга презентується місцевим школам та іншим партнерам для проведення необхідних тренінгів з правильного використання багаторазових підгузків, з особливою увагою до гігієнічних правил. Також вважається необхідним контролювати ефективність служби протягом року, шляхом збору спостережень і пропозицій від клієнтів через конкретні форми оцінки для вдосконалення та коригування послуги Послуга «Lavanda» представляється також батькам, щоб поінформувати їх про переваги використання пелюшок, які миються, у порівнянні з одноразовими (здоров'я, навколишнє середовище, освітні міркування) та про гарантії здоров'я та гігієни. Протягом року проводяться подальші зустрічі з сім'ями, щоб оцінити задоволеність послугою та запропонувати використання багаторазових підгузків удома.

Поєднання стійкості та соціального забезпечення

Проєкт «Lavanda» не лише безпосередньо сприяє зменшенню обсягів змішаних відходів у межах провінції Болонья, але й допомагає створити нові можливості працевлаштування для людей, які натрапляють на труднощі. «Лаванда» спрямована на підвищення соціального добробуту та водночас на підтримку здорового довкілля. Ці цілі досягаються шляхом підвищення відповідальної поведінки місцевих споживачів і створення системи зменшення відходів. Крім того, Eta Beta створив у своїй штаб-квартирі «бібліотеку підгузків», щоб допомоги місцевим жителям у виборі багаторазової моделі підгузків, яка найкраще відповідає потребам кожної родини.

Читайте дослідження Zero Waste Europe та Rezero про серйозні екологічні, економічні та соціальні наслідки виробництва, споживання й утилізації одноразових менструальних продуктів, підгузків і вологих серветок.

Громадське компостування у Понтеведрі, Іспанія

Іспанська провінція Понтеведра, до складу якої входить 61 громада, тривалий час мала надзвичайно низькі показники поводження з відходами: лише 9% відходів збиралися окремо, а решта 91% транспортувалися на відстань більш ніж 100 кілометрів, де їх спалювали або викидали на полігони.

Щоб відійти від цієї несталої, централізованої та дорогої системи поводження з відходами та виконати зобов'язання ЄС щодо перероблення, у 2016 році провінція розпочала проєкт під назвою «REVITALIZA», який створив децентралізовану систему компостування біологічних відходів під керівництвом громади. У 2019 році, лише за 3 роки, провінція досягла амбіційних результатів: понад 2000 тонн біологічних відходів компостувалося на місцях, а проєкт був успішно впроваджений у більш ніж двох третинах громад провінції.

Відтоді як ми написали початкове тематичне дослідження, проєкт «REVITALIZA» продовжував розвиватися, і зараз він переходить на третій етап, «Liña III». Радам на цьому етапі пропонується змінити свої норми у сфері відходів відповідно до пропозицій та рекомендацій «REVITALIZA». Сюди входить зміна стандартної норми з фактичної «фіксованої ставки» на «змінну ставку», зважаючи на нову систему «плати за те, що викидаєш», яка заохочує компостування та подальше зменшення відходів.

Карлос Перес Лосада, головний радник проєкту «REVITALIZA» у Понтеведрі, зазначив: *«Основним стратегічним акцентом «REVITALIZA» є не тільки належне поводження з максимально можливим обсягом органіки, що виробляється місцевими жителями та бізнесом за допомогою компостування на місцях. Нашим головним стратегічним пріоритетом є «викрасти» (шляхом місцевого/безпосереднього компостування) якомога більше органіки з традиційних схем поводження з відходами, що існують у Понтеведрі. Простіше кажучи, якщо ми досягнемо своєї мети «викрасти» понад 70% органічних відходів, то зможемо згодом зменшити частоту збору змішаних відходів «все разом». **Ми змогли б скоротити періоди збору з 5-6 днів на тиждень у міських районах або 2-3 днів на тиждень у сільській місцевості лише до одного циклу збору що 2 або 3 тижні, іноді навіть рідше**.*

Відомо, що органічні відходи забруднюють інші матеріали; виробляються неприємні запахи та ліксивіати; відходи приваблюють комах, птахів, щурів тощо. Тому громади дуже нерідко потрапляють у систему, де вони зобов'язані часто збирати органічні відходи з домогосподарств, особливо в спекотні періоди року. Однак при правильному поводженні та замість вивезення всі ці відходи можна легко компостувати в невеликих або дуже маленьких компостерах.

Без органічних відходів або з набагато нижчим їх рівнем багато з цих проблем були б розв'язані. Можна значно зменшити частоту збору, заощадивши потенційно дуже великі витрати в процесі.

У провінції Понтеведра витрати на збір відходів складають дві третини — приблизно 66% — від загальної вартості поводження з відходами, а ще третина припадає на оброблення. Завдяки повсюдному застосуванню місцевого/ безпосереднього компостування, як ми це зробили в Понтеведрі, громади можуть стрімко зменшити витрати, пов'язані зі збором.
Крім того, тепер ми маємо надійні дані про вартість управління нашою місцевою системою компостування: близько 90-95 євро/т для індивідуального/домашнього компостування; 105-110 євро /т для компостування в громаді; та 120-140 євро/т на дуже маленьких місцевих компостних заводах.

Варто підкреслити важливий економічний урок, який ми отримали з проєкту «REVITALIZA»: коли ради починають впроваджувати новий план роботи «REVITALIZA», вони повинні зберегти свій старий план поводження з відходами (зазвичай спалювання), доки рада не досягне (принаймні) рівня збору органіки в 50% і вище.

*Наші дані показують, що на початку впровадження цієї системи витрати зростають: оскільки на початку впровадження нової системи рада продовжує управляти органічними відходами, використовуючи стару систему, витрати, як наслідок, накладаються. Однак, **коли рівень компостування органіки перевищує 40%**, витрати, пов'язані з новою місцевою системою компостування, починають знижуватися.*
*Витрати знижуються досить швидко, **поки показники компостування не досягнуть 75%**, після чого швидкість зниження витрат сповільнюється».*

Місцеве компостування спочатку коштує дорожче, але все одно у 2-3 рази менше, ніж спалювання:

- витрати на спалювання: 235,5 євро/ т (32,6% з них пов'язані з обробленням, 67,4% — зі збиранням);
- індивідуальне компостування: 95 євро/т;
- громадське компостування: 110 євро/т;
- місцева установка для компостування: 140 євро/т.

Читайте про місцеву систему компостування в Понтеведрі.

Закон про відходи та забруднення землі, Балеарські острови

У лютому 2019 року уряд Балеарських островів прийняв новаторський закон про запобігання відходів, що містить різні заходи та цілі, спрямовані на розв'язання проблеми відходів островів.
Як надзвичайно популярний туристичний напрямок, Балеарські острови мають найвищий рівень утворення відходів в Іспанії — **763 кг на одного жителя у 2018 році** в порівнянні із середнім показником по країні 475 кг. Рівень утворення відходів сильно варіюється протягом року, а піки припадають на високий туристичний сезон з травня по жовтень.

Основною метою цього закону є розв'язання проблеми утворення відходів на островах шляхом поєднання запобігання та вдосконалення перероблення. Він спрямований на посилення запобігання та повторного використання відходів за допомогою конкретних заходів та цілей.
Закон також спрямований на подолання найбільш проблемних і помітних потоків відходів, як-от предмети одноразового використання, пластикова упаковка та харчові відходи.
Шляхом перегляду схем розширеної відповідальності виробників чиниться додатковий тиск на виробників, щоб повністю підтримати перехід.

Закон пропонує комплексний підхід до подолання проблеми забруднення відходами.
Наприклад, він встановлює:

- Обов’язкові цільові показники зменшення відходів: **10% до 2021 року та 20% до 2030 року.**
- Обов’язковий цільовий показник зменшення відходів харчових продуктів **на 50% до 2030 року.**
- Заборона деяких одноразових предметів (**соломинки, столові прилади, запальнички**).
- Упровадження системи PBB, що включає повне покриття витрат на упаковку, зокрема несортовані відходи та очищення.

Закон набрав чинності в лютому 2019 року, але владі та компаніям на островах було дано 2 роки на адаптацію (до січня 2021 року). Однак через кризу COVID-19 термін прийняття заходів було продовжено ще на три місяці. Таким чином, і хоча деякі зацікавлені сторони — як-от мережі готелів і ресторанів, громади та компанії — вже вносили зміни, щоб відповідати закону (наприклад, компанія «Estrella Damm» замінила пластикові кільця бляшанок на картонні), це було здійснено на добровільних засадах, оскільки вони зобов’язані ввести ці зміни лише до квітня 2021 р. Як наслідок, кількісних даних про вплив цього закону щодо запобігання відходів, повторного використання чи роздільного збору наразі немає.

Хоча Балеарські острови не є громадою чи містом, на закон, який застосовується, є найкращою практикою і на нього варто звернути увагу з огляду на обов'язкові цілі щодо запобігання утворенню відходів, а також заборону кількох предметів, які найчастіше зустрічаються у сміттєвих контейнерах. Рішення регіонального уряду про імплементацію цього закону демонструє, що субнаціональні органи влади можуть вживати амбіційні заходи щодо зменшення відходів, продовжуючи сприяти процвітанню місцевої економіки.

Читайте детальніше про новаторський закон запобігання утворенню відходів на Балеарських островах.

Заборони на рівні міста щодо пластику одноразового використання

За останні кілька років низка європейських міст і громад взяли на себе реалізацію політики, яка зупиняє потік пластикових відходів. Заборони на одноразові пластикові предмети — це інструмент, доступний багатьом громадам, незалежно від того, чи застосовується він лише у всіх публічних заходах/приміщеннях, чи також через співпрацю з місцевим бізнесом для заборони випуску таких предметів на ринок. Кілька прикладів з європейських міст, де успішно заборонено одноразові пластикові предмети, можна знайти нижче.

У березні 2020 року місто Вільнюс запровадило місцеву заборону на всі одноразові пластикові товари у сфері громадського харчування (як-от чашки та посуд) під час усіх державних свят у місті. Ще одне литовське місто, Йонішкіс, насправді було першим містом, яке зробило цей крок у 2019 році та досягло хороших результатів, що надихнуло більше міст прийняти виклик — зокрема історичну столицю; одну з головних національних визначних пам'яток, а також Тракай; і п’яте за величиною місто країни, Паневежис.

Всі організатори заходів та організації громадянського суспільства були заздалегідь проінформовані про прийняття рішення й мали більше ніж 2 місяців для підготовки альтернатив. Були визначені компанії та стартапи, які надавали чашки, тарілки та інші предмети багаторазового використання, що було критично важливим для успіху цієї заборони. Рішення громади також вимагало від організаторів заходів встановлювати контейнери для роздільного збору. Це рішення було першим важливим кроком, який сприяв зменшенню утворених у місті пластикових відходів, а також навчав громадян, як бути більш уважними до утилізації відходів.

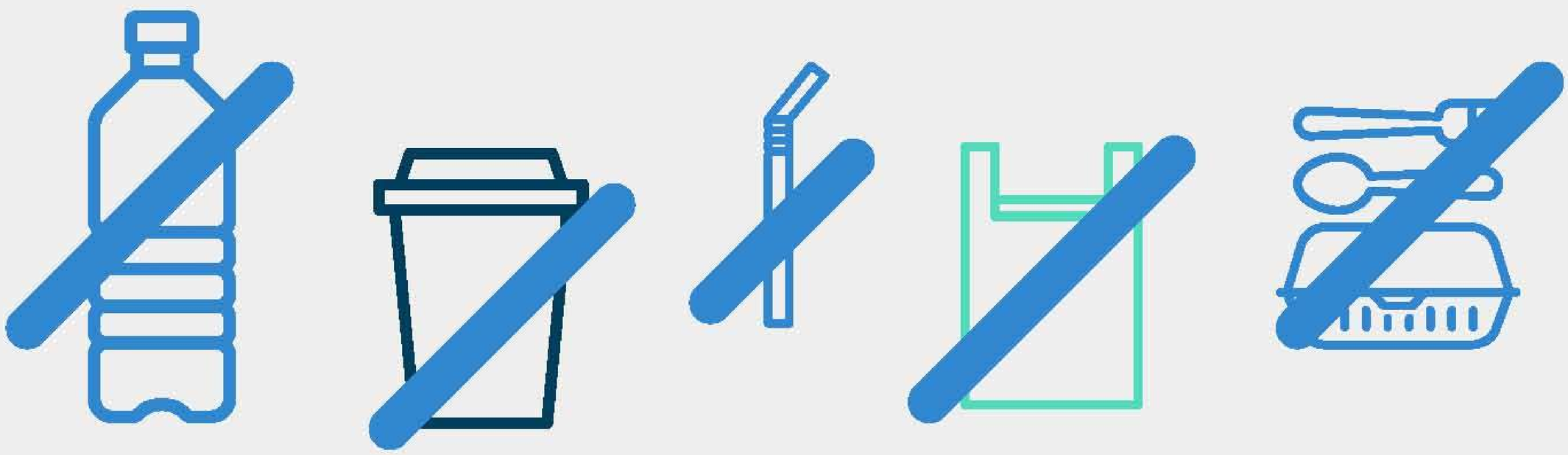
Наприкінці 2019 року місто Таллінн (Естонія) також запровадило місцеву заборону на використання пластикового столового наряддя і подавання їжі та напоїв у одноразовому пластиковому посуді під час державних заходів.

Усі організатори державних заходів у Таллінні повинні також забезпечити сортування змішаних і таких, що біологічно розкладаються, відходів і упаковок на своїх заходах. Наразі дозволено використовувати посуд і столові прилади з біорозкладаного пластику, що підлягає компостуванню, але матеріал повинен відповідати стандарту EVS-EN 13432 або еквівалентному варіанту. У майбутньому Таллінн сподівається перейти від цих матеріалів до предметів багаторазового використання.

Місто Париж має стати вільним від пластикових виробів одноразового використання до 2024 року; водночас у Барселоні всі громадські установи повинні уникати одноразових пластикових пляшок, тарілок, столового наряддя та чашок і з березня 2019 року замінювати їх на більш сталі альтернативи.

Ознайомтесь із нашим посібником, щоб отримати натхнення для дій, які можуть втілити громади, допомігши імплементувати Директиву ЄС щодо використання одноразового пластику.

Хочете прочитати більше історій що надихають та дізнатись, як сьогодні в Європі впроваджуються стратегії zero waste?
У бібліотеці Zero Waste Europe ви можете знайти широкий спектр тематичних досліджень, а також численні інші звіти, які представляють деякі найкращі європейські практики у сфері zero waste.

Що далі

Попри те, що прогрес, досягнутий за останнє десятиліття, і надихає, і є вкрай необхідним, залишається нагальною потреба більш масштабних дій, якщо ми хочемо повністю вирішити екологічні кризи, перед якими ми сьогодні постали.

Визнаючи, що зростання обізнаності про поняття «нуль відходів» за останнє десятиліття принесло багато користі, існує загроза щодо точного визначення zero waste та циркулярної економіки. Термін «zero waste» стає дедалі розмитішим — іноді через навмисні дії з боку організацій, а іноді через брак знань і загальних стандартів.

Щоб протистояти цьому і запевнити громади в тому, що вони роблять справді щось корисне, Zero Waste Europe та організації, що входять до мережі, розробляють систему сертифікації для Zero Waste Міст.

Сертифікація Zero Waste Міст

На сьогодні Програма «Zero Waste Міста» побудована на системі визнання та наставництва. Zero Waste Europe та її члени визнають зобов’язання громад створювати місцеві стратегії zero waste, а наставники забезпечують ефективне впровадження таких стратегій.
Підтримка та настанови покликані допомогти виконувати зобов’язання, взяті кожною громадою.

Сертифікація Zero Waste міст здійснюється на основі більш ніж 10-річного досвіду роботи з сотнями європейських міст, і зараз ми використовуємо цей досвід для створення більш надійної, підтримувальної та, в кінцевому підсумку, ефективної системи. Це допоможе закріпити цілісну філософію під керівництвом громади, яку ми розглядаємо як найважливіший компонент zero waste, впроваджуючи наші цінності через локальні рішення по всій Європі, та підвищуючи рівень вимог, щоб змусити громади взяти на себе більш амбіційні цілі та реалізувати масштабнішу політику.

Які переваги отримує громада від сертифікації?

- Сертифіковані громади отримають ширший доступ до знань про zero waste як у формі онлайн-ресурсів, так і індивідуальних консультацій на місцях, що допоможе забезпечити ефективну розробку та реалізацію стратегій zero waste.
- У багатьох контекстах стратегії zero waste можуть швидко заощадити кошти громади, і це може тривати протягом багатьох років. Це може статися, наприклад, шляхом зниження плати за вивезення сміття на звалища або за спалювання, оскільки в такому разі утворюється менше відходів, надходить більше доходів від продажу високоякісних вторинних матеріалів і процвітає місцева циркулярна економіка.
- Низка позитивних наслідків для навколишнього середовища та здоров'я. Стратегії zero waste не тільки допомагають безпосередньо зменшити відходи, але й знизити рівень забруднення повітря, ґрунту та води, а також скоротити викиди парникових газів, що виникають у результаті перероблення відходів і, якщо йти далі по ланцюгу — завдяки меншому видобутку та виробництву.
- Отримання сертифікації — це лише частина довгого шляху, на якому громадам буде постійно надаватися підтримка у розробленні, впровадженні, моніторингу й оптимізації їхніх стратегій zero waste.
- Можливість продемонструвати успіх і вплив міста європейській і світовій спільноті завдяки позитивному іміджу громади та чудовому передовому досвіду.
- Відповідність чинним вимогам ЄС щодо відходів, циркулярної економіки та декарбонізації.
  Усі поточні тенденції вказують на те, що Брюссель встановить амбіційніші цілі у майбутньому.
  Тому громада має можливість вже зараз випередити зміни та застосувати стратегію zero waste, розроблену спільно з місцевою громадою, замість того, щоб примусово або в прискореному темпі досягати встановлених ЄС і національними органами влади цілей.
- Збір, який кожна громада заплатить за сертифікацію, буде направлено на фінансування діяльності у сфері zero waste по всій Європі. Таким чином, кожне сертифіковане Zero Waste Місто робить внесок у підтримку переходу Європи до циркулярного майбутнього.

Mission Zero Academy (MiZA)

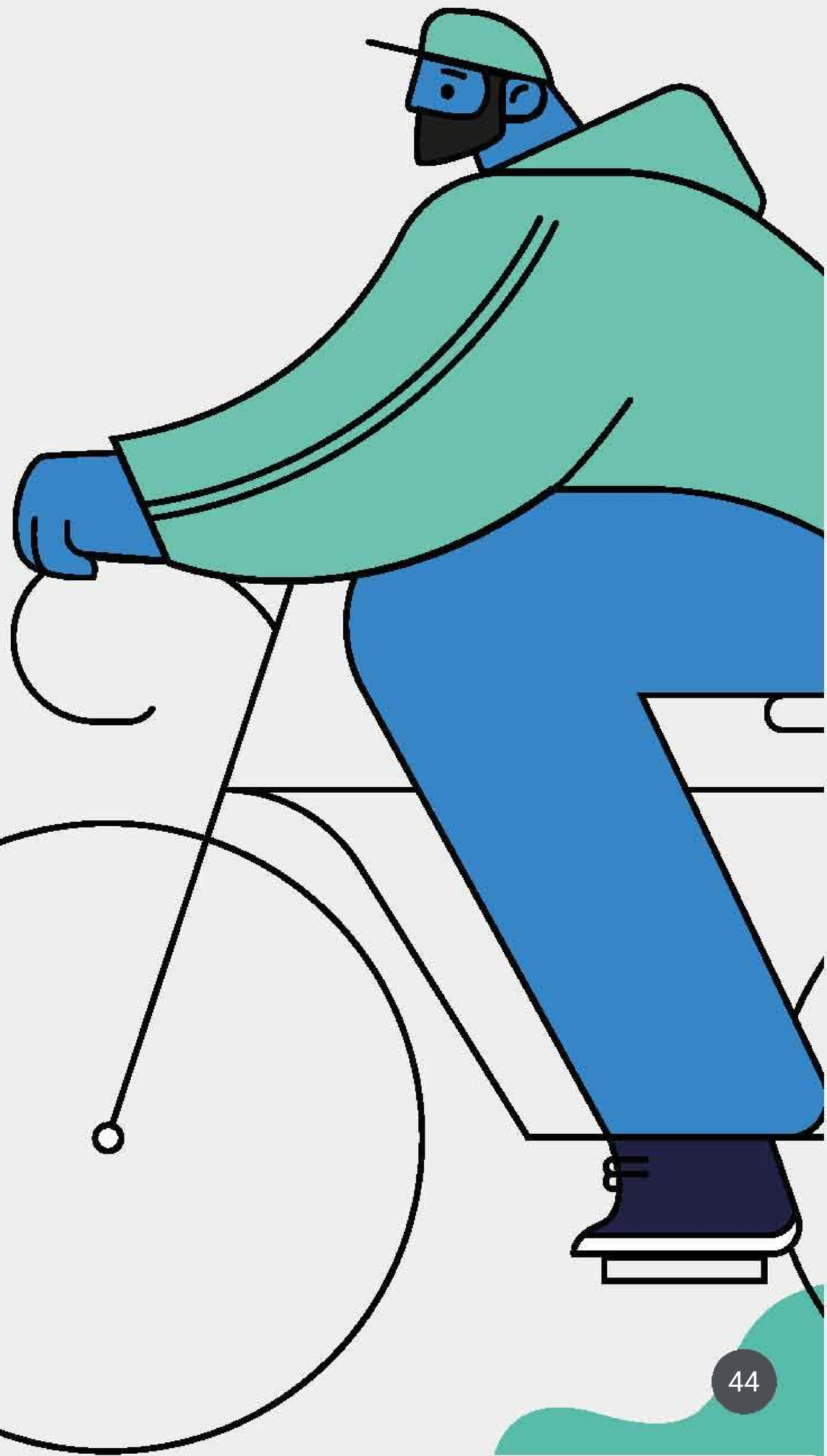
Сертифікація не лише використовуватиме набір чітких показників для формального моніторингу та визнання найкращих громад, але й утворюватиме складову частину допоміжного пакета, що пропонуватиметься місцевим органам влади, які бажають розпочати свій шлях до zero waste з будь-якої вихідної точки.

Таким чином, сертифікація — це значно більше, ніж просто отримання документа.

Разом із розробкою та впровадженням Сертифікації ми створюємо Mission Zero Academy, щоб надати доступ до ресурсів і знань усім, хто працює в галузі циркулярної економіки та zero waste. Через надання даних і знань перевіреними експертами на місцях по всій Європі та завдяки вмінню використовувати інструменти для розроблення й оптимізації стратегій zero waste, MiZA надаватиме настанови громадам протягом усього процесу сертифікації і не тільки. Підтримка надаватиметься на кожному кроці через онлайн-платформу, кілька інструментів для завантаження та мережу місцевих експертів zero waste.

Ми вважаємо, що міста та громади відіграють ключову роль у «розблокуванні» переходу Європи до циркулярної економіки. Ми створюємо Mission Zero Academy та Сертифікацію Zero Waste Міст для того, щоб забезпечити місцевим зацікавленим сторонам — громадам, фахівцям із поводження з відходами або місцевим групам zero waste — впевненість, підтримку та ресурси, необхідні їм для співпраці зі своєю громадою для розвитку систем, що переходять від статусу-кво до тих, які насамперед не створюють відходів.

Чекайте на новини навесні 2021 року — коли буде офіційно запущено Mission Zero Academy!

Тренди майбутнього

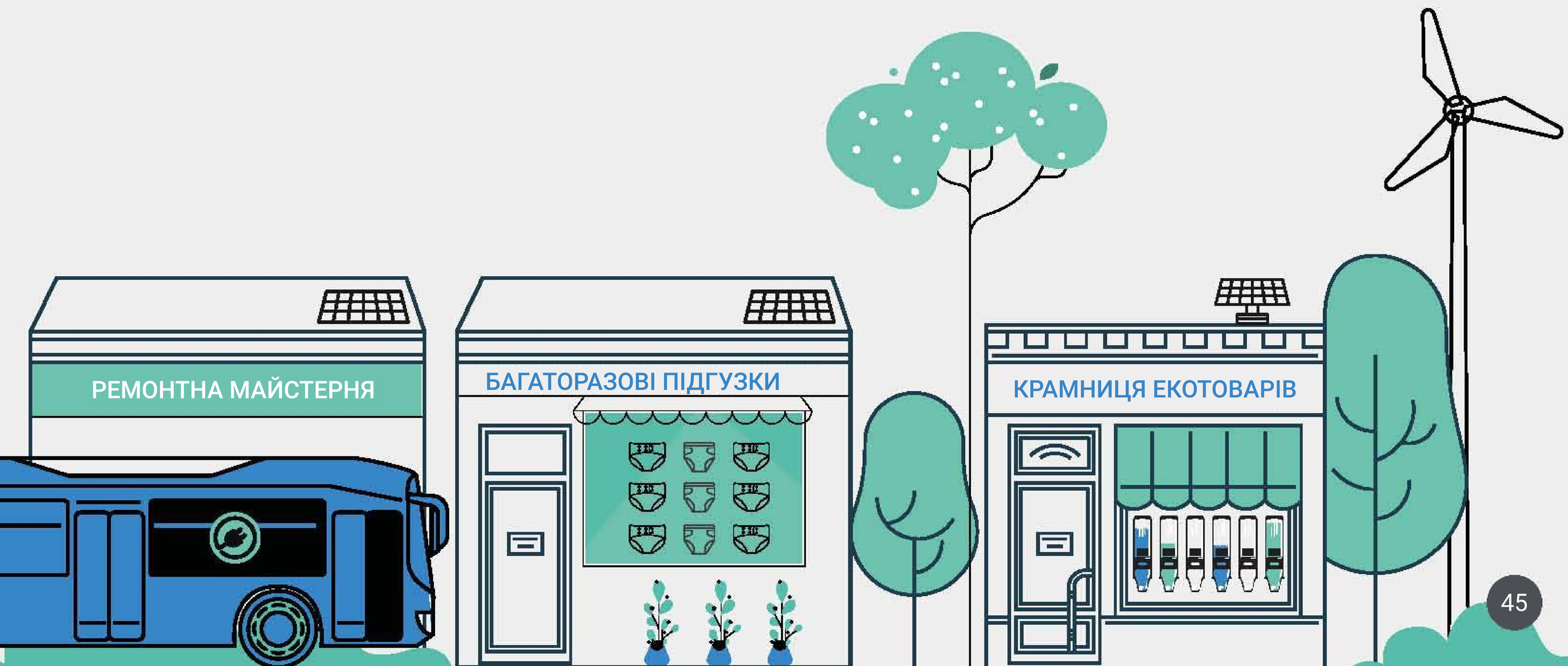
Європейський Союз став на шлях створення циркулярного та вуглецево-нейтрального суспільства, і впровадження цієї зміни відбувається на місцевому рівні. Бачення та мета Програми «Zero Waste Міста», в основі якої лежить Сертифікація міст і яка керується роботою нашої мережі членів, — пришвидшити перехід до рівня «нуль марнування ресурсів» на рівні міст і громад. Це сприяло зростанню Zero Waste Міст протягом останнього десятиліття, і залишатиметься в центрі уваги нашої діяльності протягом наступних 10 років і далі.

Нещодавні законодавчі зміни вимагатимуть від місцевих органів влади «перемикнути передачу» та пришвидшити дії у найближчі роки, а міста та громади стануть рушійною силою у поступі до суспільства zero waste у Європі — такого, де політика запобігання та повторного використання розробляються та впроваджуються ефективно, а роздільний збір та високоякісне перероблення стали нормою. Зниження рівня утворення відходів сприяє поступовому припиненню захоронення відходів на полігонах або спалювання; при цьому слід звертати увагу на позитивний вплив, який це матиме на досягнення цілі ЄС щодо вуглецевої нейтральності до 2050 року.

Тішить те, що знання та вміння, необхідні для створення цього сталого майбутнього, вже існують. Zero Waste Міста є інструментом для впровадження цих змін. За словами Джоан-Марка Саймона, виконавчого директора Zero Waste Europe, «найважливіше, що ми дізналися з історії — це те, що утопію від реальності відокремлює лише політична воля до змін».

Як сказав Авраам Лінкольн, «найкращий спосіб передбачити майбутнє — це створити його».

Наважтеся уявити краще майбутнє… Нарис Джоан-Марка Саймона про здоровий, успішний світ без марнування ресурсів до 2040 року.

Висновки

За 13 років, відколи Капаннорі вирішила стати першою Zero Waste громадою, ми впевнилися, що підхід «нуль марнування відходів» дедалі частіше стає звичайною частиною порядку денного в рамках законодавства Європейського Союзу. Тепер амбіції та цілі, закріплені в офіційних документах, потрібно перетворити на ефективні дії на місцях. Рішення, які ми приймемо упродовж наступних 9 років, визначатимуть майбутнє цієї планети. Наскільки б приголомшливими не були виклики, з якими ми стикаємося, ми можемо бути впевненими у тому, що рішення вже існують.

Методології, практичні рекомендації та успішні приклади для запозичення — все це можуть знайти міста та громади, які бажають розпочати власну подорож до zero waste.

Zero Waste Міста продовжують демонструвати шляхи виходу із проблем, які ми самі собі створили через надмірне споживання та виробництво. Вони пропонують місцевим і національним органам влади дорожню карту з конкретними політикою та стратегіями, що скеровують перехід від управління відходами до управління ресурсами. При місцевому застосуванні та адаптації до конкретного контексту громади, стратегія zero waste є засобом, за допомогою якого громада може змінити свої взаємини з природою. Ми знаємо це, тому що бачили, як це відбувалося по всій Європі упродовж останнього десятиліття.

Цей звіт був розроблений як подяка тим, хто невтомно продовжував боротися й наполягати на діях у напрямі zero waste протягом останнього десятиліття. Тим, хто вирішив порушити статус кво. Тим, хто мріяв про кращий світ і вирішив робити все можливе, щоб перетворити візії на реальність. Це колекція їхніх історій, впливу Zero Waste Міст і їхнього потенціалу здійснювати позитивні трансформації у нашому суспільстві.

Ми знаємо, що історії мають силу змінювати світ на краще.
Ми сподіваємось, що, оповіді про наше життя надихнуть вас змінити своє.

Подяка:

Цей звіт був би неможливим без підтримки великої кількості людей. Це члени Zero Waste Europe, які написали розділи про свої країни, а також фахівці у сфері zero waste, які надали дані й інформацією про власні ініціативи. Цей звіт і Програма «Zero Waste Міста» не існували б без самовідданості, відваги та лідерства, проявлених цими людьми.

Крім того, ми б хотіли відзначити підтримку, отриману від колег з GAIA, а також представників кількох громад і компаній, які поділилися своїми даними, що були включені до цього звіту: компанія «Contarina SpA», громади Каппанорі, Кіль, Понтеведра та кооператив «ETA BETA». Ми вдячні Вам за Вашу підтримку та безперервне лідерство у цій темі.

Автор:
Джек Мак Кіббан, Координатор Програми «Zero Waste Міста» громадської організації Zero Waste Europe

Рецензенти/редактори:
Pierre Condamine, Waste Policy Officer at Zero Waste Europe
Enzo Favoino, Scientific Coordinator at Zero Waste Europe
Ana Oliveira, Communications Coordinator at Zero Waste Europe
Rossella Recupero, Communications Officer at Zero Waste Europe
Esra Tat, Associate Director at Zero Waste Europe
Janek Vahk, Climate Energy and Air Pollution Coordinator at Zero Waste Europe

ZERO WASTE EUROPE

Zero Waste Europe — це європейська мережа громад, місцевих лідерів, експертів та агентів змін, що працюють над усуненням відходів у нашому суспільстві. Ми виступаємо за сталі системи і перебудову нашої взаємодії з ресурсами, для прискорення справедливого переходу до zero waste на користь людей і планети.

Life

Zero Waste Europe висловлює щиру подяку за фінансову допомогу від Європейського Союзу. Усю відповідальність за зміст матеріалів цього звіту несе Zero Waste Europe. Погляди авторів можуть не збігатися з поглядами згаданого вище спонсора. Спонсор не несе відповідальності за будь-які наслідки використання цієї інформації.